

MER Windmolenpark Elzenburg - de Geer te Oss

Bijlage 1

Verslagen en adviezen klankbordgroep en
dorpsraden

projectnummer 0408379.00
definitief
4 september 2017

MER Windmolenpark Elzenburg - de Geer te Oss

Bijlage 1

Verslagen en adviezen klankbordgroep en dorpsraden

projectnummer 0408379.00

definitief

4 september 2017

Leeswijzer

In dit bijlagerapport zijn verslagen en reacties van de klankbordgroep opgenomen:

- Reactienota n.a.v. ingekomen adviezen op voorgenomen raadsvoorstel over mogelijk windpark ten noorden van Elzenburg – de Geer;
- Verslag klankbordgroepoverleg 20 september 2016 over praatstuk reikwijdte en detailniveau;
- Verslag klankbordgroepoverleg 1 november 2016 over concept notitie reikwijdte en detailniveau;
- Reactie Bewonersplatform Berghem – MHM d.d. 12 december 2016 op NRD;
- Verslag klankbordgroepoverleg 14 maart 2017 over concept resultaten milieuonderzoeken;
- Verslag klankbordgroepoverleg 21 maart 2017 over concept resultaten milieuonderzoeken;
- Reactie Bewonersplatform Berghem – MHM d.d. 4 april 2017 op concept resultaten milieuonderzoeken
- Reactie Waterschap Aa en Maas d.d. 7 april 2017 op concept resultaten milieuonderzoeken
- Verslag klankbordgroepoverleg 9 mei 2017 over concept MER en concept VKA
- Verslag klankbordgroepoverleg 31 mei 2017 over concept MER en concept VKA
- Reactie GGD d.d. 10 juni 2017 op concept MER
- Reactie Bewonersplatform Berghem – MHM d.d. 16 juni 2018 op concept MER.

datum vrijgave
4-9-2017

beschrijving revisie
definitief

goedkeuring
Bastian van Dijk

vrijgave
Johan van de Heijning

REACTIENOTA N.A.V. INGEKOMEN ADVIEZEN OP 'VOORGENOMEN RAADSVORSTEL' OVER MOGELIJK WINDPARK TEN NOORDEN VAN ELZENBURG-DE GEER

I INLEIDING

Deze nota bevat de volgende onderdelen:

- een weergave van de gevolgde procedure tot nu toe
- een samenvatting van de ingekomen adviezen over het 'voorgenomen raadsvoorstel' en een samenvatting van de overige reacties die zijn binnengekomen
- onze reactie op de ingekomen adviezen en de overige reacties
- een beschrijving van de gevolgen van de ingekomen adviezen en overige reacties voor de inhoud van het definitieve raadsvoorstel

Deze nota behoort bij het definitieve raadsvoorstel van burgemeester en wethouders over het windpark ten noorden van Elzenburg-De Geer.

Volgens de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) mogen wij naw-gegevens (naam, adres en woonplaats) en enkele andere persoonsgegevens niet digitaal aanbieden. Een uitzondering geldt voor gegevens van

ondernemingen die behoren tot een rechtspersoon (zoals een B.V. of een v.o.f.) personen die beroepsmatig betrokken zijn bij de procedure, bijvoorbeeld advocaten en gemachtigden.

Als het voor de uitoefening van een publieke taak moet, mogen wij persoonsgegevens wel digitaal aanbieden.

Wij bieden deze nota digitaal aan. Daarom noemen wij geen naw-gegevens, behalve waar de wet dat toelaat. In een apart overzicht staat wie welke reactie heeft ingediend. Dat overzicht bieden wij alleen op papier aan, dus niet digitaal.

II PROCEDURE

Medio 2015 is een open communicatieproces gestart over een mogelijk windpark ten noorden van Elzenburg-De Geer. Er is nog geen bestuurlijk besluit genomen over het wel of niet realiseren van dit windpark.

Openbare bijeenkomsten juni en september 2015

Er is bewust gekozen om tijdens openbare bijeenkomsten eerst algemene informatie te geven over een mogelijk windpark ten noorden van Elzenburg-De Geer. De algemene informatie was gebaseerd op vuistregels. Er zijn nog geen (milieu)onderzoeken gedaan naar de exacte opstellingsmogelijkheden voor windmolens. De gekozen locatie (zoekgebied) komt als meest kansrijk naar voren, op basis van een (milieu)planologische verkenning, waarbij alle mogelijkheden, passend binnen het geldende provinciale beleid, zijn onderzocht.

Tijdens de openbare bijeenkomsten is aan de betrokken wijk- en dorpsraden (Megen, Haren, Macharen, Berghem en Schadewijk), inwoners, bedrijven en grondeigenaren gevraagd een eerste

reactie te geven op de plannen. Deze reacties konden tijdens de openbare bijeenkomsten zelf of per e-mail worden ingebracht (er is een apart e-mailadres windpark@oss.nl opengesteld). Wij hebben alle vragen en opmerkingen die tijdens het open communicatieproces naar voren zijn gekomen verzameld in één document. Op alle reacties zijn wij schriftelijk inhoudelijk ingegaan in een vraag- en antwoorddocument. Dit document was vanaf 17 februari 2016 te raadplegen via www.oss.nl/windpark.

Klankbordgroepbijeenkomsten oktober en november 2015

Verder zijn er twee bijeenkomsten gehouden met een brede klankbordgroep. De inbreng van de klankbordgroep windenergie is opgenomen in twee afzonderlijke documenten. Deze documenten zijn vanaf 17 februari 2016 ook te raadplegen via www.oss.nl/windpark.

Voorgenomen raadsvoorstel februari 2016

Op 16 februari 2016 heeft het college een 'voorgenomen raadsvoorstel' vastgesteld met onder meer als beslispunt 'de keuze te maken om daadwerkelijk een windpark te ontwikkelen en te realiseren ten noorden van bedrijventerrein Elzenburg-De Geer. Dit 'voorgenomen raadsvoorstel' is voor advies voorgelegd aan de betrokken wijk- en dorpsraden, het bedrijfsleven, de leden van de klankbordgroep en ECO.

Ingekomen adviezen maart/april 2016

We hebben in totaal 7 adviezen ontvangen. Aan de hand van de ingekomen adviezen hebben we gekeken of er aanpassingen nodig zijn van het voorgenomen raadsvoorstel. In hoofdstuk III van deze nota is onze reactie op de adviezen opgenomen. We hebben in dit hoofdstuk ook aangegeven of het raadsvoorstel is aangepast naar aanleiding van de adviezen.

Overige reacties maart/april 2016

In deze reactienota wordt in hoofdstuk IV 'Overige reacties' verder nog (op hoofdlijnen) ingegaan op een groot aantal individuele reacties dat is ingekomen na afsluiting van het open communicatieproces. Naar aanleiding van een gesprek met direct omwonenden op 8 maart 2016 heeft een grote groep mensen uit buurtschap het Gement een e-mail gestuurd met bezwaren tegen het windpark naar het e-mailadres windpark@oss.nl. Weliswaar was het niet mogelijk om 'bezwaar' te maken omdat er nog geen voor bezwaar vatbaar besluit is genomen. Maar gelet op het grote aantal mensen dat toch bezwaren heeft geuit, vinden wij het van belang ook de inhoud van deze bezwaren (op hoofdlijnen) bij uw raad onder de aandacht te brengen met een reactie van onze kant. Dit, zodat u deze bezwaren en onze reactie hierop ook kunt meewegen bij de besluitvorming om wel of niet verder te gaan met het windpark.

Hetzelfde geldt voor de inspreekreactie die de voorzitter van het actiecomité 'Windmolens De Geer' gaf tijdens de vergadering van de adviescommissie Ruimte van 31 maart 2016. Ook een samenvatting van deze reactie en ons antwoord hierop is in hoofdstuk IV van deze reactienota opgenomen.

Extra informatieavond op 12 april 2016

Het grote aantal reacties van de bewoners uit buurtschap Het Gement was ook aanleiding om een extra informatieavond te organiseren op 12 april 2016. Tijdens deze avond zijn de vragen van de bewoners van Het Gement ook al zo veel mogelijk beantwoord.

Vervolg

In deze reactienota wordt (in hoofdstuk III en IV) inhoudelijk ingegaan op de adviezen en de overige reacties die zijn ingekomen naar aanleiding van het 'voorgenomen raadsvoorstel'. Mede aan de hand hiervan is een definitief raadsvoorstel gemaakt. Het definitieve raadsvoorstel bieden wij, samen met deze reactienota, voor behandeling aan, aan de gemeenteraad. Op 14 juli 2016 neemt de gemeenteraad een besluit hierover.

Het college van burgemeester en wethouders van Oss

III ADVIEZEN EN BEOORDELING

Hieronder vatten wij alle ingekomen adviezen samen. Daarna volgen onze reactie en ons voorstel over hoe om te gaan met de adviezen.

Advies Waterschap Aa en Maas

Samenvatting advies Waterschap Aa en Maas

1. Het gebied ligt niet in een beschermd gebied waterhuishouding, maar grenst daar wel aan. Het Waterschap ziet vanuit waterhuishoudkundig oogpunt daarom geen belemmeringen voor de vestiging van een windmolenpark, maar vraagt wel om een goede inbedding binnen de beschermde gebieden.
2. De windmolens zullen ook moeten blijven functioneren als het gebied overstroomt bij een doorbraak van de maasdijken ('kritische infrastructuur'). Het gebied kan dan tot 1,5 m waterdiepte onder water komen te staan.
3. Een deel aan de noordzijde van het plangebied heeft de status 'reserveringsgebied waterberging'. Kapitaalintensieve bouwwerken mogen niet tot een significante afname van het waterbergend vermogen leiden van dit reserveringsgebied. Bij het vereiste waterrobuust ontwerpen en bouwen dient hier aandacht voor te zijn. Gevraagd wordt vroegtijdig met het waterschap af te stemmen.
4. Binnen het beoogde gebied liggen twee 'kerngebieden weidevogelgebied' (Natuurbeheerplan provincie Noord-Brabant). Aan de noordzijde van het plangebied is een ecologische verbindingszone langs de Hertogswetering mede voor weidevogels ingericht. De plaatsing van een windmolenpark kan een negatief effect op de weidevogels hebben. Het is van belang dit nader te onderzoeken en de voorkeur van het Waterschap is om de ontwikkeling zoveel mogelijk aan de zuidkant van het plangebied te concentreren.
5. De volgende uitgangspunten moeten in acht genomen worden:
 - Obstaclevrije zones van 5 m aan weerszijden van de A-watergangen
 - Geen negatieve invloed op het watersysteem in termen van waterkwaliteit
 - Veiligheid bij het werken aan het watersysteem in het gebied
6. Het waterschap ziet kansen om samen op te trekken bij het onderzoek naar opwaardering van het windmolenpark tot energiepark.

Inhoudelijke reactie

Wij zullen alle door het Waterschap ingebrachte aspecten betrekken bij het vervolg en hierover ook in overleg treden met het Waterschap. Voor wat betreft het mogelijke negatieve effect op weidevogels geldt dat we eerst onderzoek zullen uitvoeren en vervolgens zullen kijken welke gevolgen we hieraan moeten verbinden. We willen ongewenste effecten zo veel mogelijk voorkomen. Als dit niet lukt zullen we ook kijken naar mogelijkheden voor compensatie.

Wijzigingen in raadsvoorstel

We nemen de opmerkingen van het Waterschap mee bij de verdere uitwerking en blijven met elkaar in overleg tijdens het vervolgtraject. Dit vermelden we in het definitieve raadsvoorstel.

Advies dorpsraad Berghem

Samenvatting advies dorpsraad Berghem

1. De dorpsraad geeft een negatief advies over het voorgenomen raadsvoorstel vanwege de locatie. De dorpsraad daagt de politiek uit, om tegen provinciaal beleid in, te kiezen voor een locatie in de buurt van de snelweg of langs de Maas of in de winderige polder van Lith.
2. De dorpsraad vindt dat er te weinig aandacht is voor bewoners binnen een straal van 1250 meter. De dorpsraad vindt dat er binnen een straal van 1250 meter maatwerk voor de bewoners moet worden gehanteerd. Hiermee bedoelt de dorpsraad dat er per bewoner de meest gunstige afspraken worden vastgelegd, die minimaal overeenkomen met de wettelijke kaders. Het geld dat wordt verdiend met windmolens moet 'onder de molen' blijven.
3. Ook de natuur is belangrijk voor de dorpsraad. Het gebied waar de gemeente het windpark wil bouwen is een speciaal weidevogelgebied. Het klakkeloos neerzetten van een windpark is desastreus voor de aanwezige weidevogels. Er moet eerst gedegen onderzoek door het IVN worden gedaan als de politiek toch voor deze locatie kiest. De provincie heeft bepaald dat het gebied boven de Hertogswetering niet mag worden gebruikt voor het bouwen van windmolens. Dit ter bescherming van de natuur!
4. Het verbaast de dorpsraad dat, uitgerekend in het gebied waar de luchtstroming niet goed genoeg is voor zweefvliegtuigen, windmolens worden gepland. Als de politiek toch kiest voor windmolens dan moet gedegen onderzoek door een onafhankelijke instantie worden gedaan, die aantoonbaar gespecialiseerd is in onderzoek naar verschillende luchtstromingen.
5. Als er toch windmolens komen tegen het advies van de dorpsraad in, dan wil de dorpsraad inzage in de afspraken met de dichtstbijzijnde bewoners, voordat de eerste windmolen geplaatst wordt. Het gaat hierbij niet zozeer om de afspraken zelf, maar om een duidelijk overzicht dat de dichtstbijzijnde bewoners afspraken hebben kunnen maken met de gemeente Oss.
6. Vanwege de horizonvervuiling wil de dorpsraad graag voorstellen zien om de te bouwen windmolens geclusterd te plaatsen in de buurt van de N329. Het zicht op de windmolens wordt dan voor een deel onttrokken door het bedrijventerrein Elzenburg-De Geer. De dorpsraad zou de windmolens niet in het verlengde van de Geerstraat maar in het verlengde van het Eemmeer willen plaatsen.
7. De dorpsraad wil de toezegging dat er wordt gekozen voor de minst geluidmakende windmolens in geval van plaatsing.
8. De dorpsraad wil de politiek verzoeken een omgevingsfonds als voorwaarde op te nemen en samen met de bewoners van Berghem bepalen hoe de gelden uit dit fonds worden besteed.
9. De dorpsraad wil invloed uitoefenen op de wijze van het verminderen van overlast vanwege knipperende lichten van windmolens in verband met het vliegverkeer. Gedacht wordt aan lampenkappen of lampen die beperkt omgevingslicht uitstralen.

10. De dorpsraad wil meedenken over slagschaduw zowel in verband met gevaar voor verkeer als overlast voor bewoners.
11. De dorpsraad verzoekt de politiek na te denken over een energiepark in de nabijheid van de te bouwen windmolens. Ook zou de dorpsraad Berghem willen kijken naar een soort uitkijktoren op één van de windmolens. De dorpsraad wil dan korting voor de omliggende dorpen afdwingen.
12. De door de dorpsraad Berghem aangegeven normen kunnen ook gelden voor omwonenden op andere plaatsen binnen de gemeente Oss.

Inhoudelijke reactie

1. De dorpsraad beoordeelt de gekozen locatie als negatief. Dit vinden wij jammer. Uit het onderzoek van Antea blijkt dat de locatie de enige kansrijke locatie is, passend binnen het bestaande provinciale beleid. Het is dus de enige locatie, waar realisatie van een windpark op korte dan wel middellange termijn mogelijk is. We hebben niet één, maar veel meer locaties nodig voor windmolens, als we daadwerkelijk uitvoering willen geven aan onze ambities op het vlak van duurzaamheid. Het is dus niet of/of, maar èn/èn. Wij willen dus ook op andere locaties windmolens realiseren en niet alleen ten noorden van Elzenburg-De Geer. Voor de locatie ten noorden van Elzenburg-De Geer zijn we nu zo ver dat we nader onderzoek kunnen gaan opstarten om te kijken hoe we de locatie concreet kunnen gaan invullen. Hierbij willen we de dorpsraad en andere stakeholders nauw betrekken. We willen een interactief proces om een zo optimaal mogelijke situatie voor mens en dier te bereiken bij de concrete invulling. Wij hopen dat negatieve gevoelens hiermee zo veel mogelijk weggenomen worden. In het bij het definitieve raadsvoorstel gevoegde 'Communicatieplan op hoofdlijnen', staat hoe burgers en andere stakeholders betrokken worden bij het vervolgtraject.
2. Zodra er meer bekend is over de opstellingsmogelijkheden weten we meer over de mogelijke consequenties voor de directe omgeving. Vanaf dat moment kan een weging van belangen gaan plaatsvinden. Deze weging resulteert in een keuze voor de uiteindelijke definitieve opstellocaties van de molens. Bij de weging kunnen ook compensatiemogelijkheden meespelen. Negatieve effecten van bepaalde opstellingslocaties kunnen hierdoor worden verzacht of mogelijk zelfs weggenomen worden. Verder zijn wij met de dorpsraad van mening dat de opbrengsten zo veel mogelijk 'onder de molen' moeten landen (voor zover redelijk en mogelijk). Voor zover dat binnen onze macht ligt en aan de orde is, zullen wij hierover ook afspraken maken met degene(n) die het windpark gaat (of gaan) bouwen en exploiteren.
3. Wij vinden de natuurtoets ook erg belangrijk. Het verzoek om een eerste natuurtoets hebben we al uitgezet bij onderzoeksbureau Antea. Dit om een eerste inschatting van effecten op de natuurwaarden te krijgen en een indicatie van welke ecologische veldonderzoeken er moeten gebeuren. We hebben aan IVN gevraagd om onze onderzoeksopzet te checken en aan te vullen. We hebben het onderzoek in maart 2016 al uitgezet vanwege de seizoensgebondenheid en mogelijk ook langere onderzoekstijd op onderdelen ('jaarronde' onderzoeken).

4. Onafhankelijk adviesbureau Bosch en Van Rijn heeft eerder aangegeven dat het op de locatie hoogstwaarschijnlijk voldoende hard waait om een rendabel windproject te kunnen realiseren (notitie 'Financiële overzichten en risico's windpark Elzenburg-De Geer' d.d. 26-1-2016). Bosch en Van Rijn wijst wel op een noodzakelijke windmeetcampagne verderop in het traject, gedurende 6 maanden tot een jaar. Dit om financiering van de bank te kunnen krijgen. Bij een windmeetcampagne wordt de windsnelheid gedurende langere tijd lokaal op hoogte gemeten (voordat er tot plaatsing wordt overgegaan).
5. Wij willen zo veel mogelijk openheid geven over te maken individuele afspraken. Hierbij nemen wij wel de privacywetgeving in acht.
6. Wij zullen, afhankelijk van de opstel mogelijkheden die naar voren komen binnen het zoekgebied, verschillende alternatieven wegen en met elkaar vergelijken.
7. Er zal worden gezocht naar een optimum. We willen de locatie zo optimaal mogelijk benutten voor windenergie, maar tegelijk zo min mogelijk (geluids)overlast veroorzaken. Eerder hebben we al aangegeven dat waar we een bandbreedte, onduidelijkheden of een grijs gebied tegenkomen, we hier voorzichtig mee om willen gaan.
8. Hier zijn we het mee eens. Dit hebben we al als uitgangspunt opgenomen voor de verdere uitwerking (zie 'Deelnotitie 4.5 Participatie bewoners en bedrijven / versterking koopkracht en lokale economie' bij het voorgenomen en definitieve raadsvoorstel).
9. Afhankelijk van de hoogte van de windmolens gelden verschillende wettelijke eisen voor verlichting. Zodra de hoogte en dus de verlichtingseisen bekend zijn, kunnen we nadenken en overleggen met betrokkenen/omwonenden over keuzemogelijkheden en maatregelen om overlast zo veel mogelijk te voorkomen.
10. De dorpsraad kan hier in een later stadium over meedenken. Wij stellen een communicatieplan op voor het vervolg, waarin wordt omschreven wie waarover kan meedenken en meepraten tijdens het vervolgtraject. Bij het definitieve raadsvoorstel is al een 'Communicatieplan op hoofdlijnen' gevoegd.
11. De wens van de dorpsraad sluit aan op die van de gemeenteraad: In het voorgenomen raadsvoorstel was al aangegeven dat we de mogelijkheid onderzoeken om het beoogde windpark op te waarderen tot een 'energiepark': een combinatie van windmolens, zonne-energie, andere vormen van duurzame energie, natuurontwikkeling (rond Hertogswetering) en educatie in een uniek concept.
12. Het is inderdaad goed mogelijk dat we bij deze eerste locatie voor een windpark gezamenlijk tot uitgangspunten komen, die ook voor andere locaties voor een windpark van nut kunnen zijn.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Uit bovenstaande reactie op het advies van de dorpsraad blijkt dat wij het negatieve advies niet overnemen en door willen gaan met de ontwikkeling van het windpark. We hebben aangegeven op welke wijze wij rekening gaan houden met de opmerkingen en de zorgen van de dorpsraad bij de verdere uitwerking. We vermelden dit in het definitieve raadsvoorstel.

Verder passen we het proces aan: Uit de reactie van de dorpsraad blijkt dat er nog veel onduidelijk is over de te verwachten hinder. Dit levert weerstand op. Daarom zullen we de raad voorstellen als vervolgstap eerst de hinder goed te onderzoeken en duidelijk in kaart te brengen voor

verschillende mogelijke varianten in windmolenopstellingen in het gebied. Aan de hand hiervan kan een keuze worden gemaakt of definitief wordt doorgegaan met het windpark en zo ja met welke variant(en). Bij de onderzoeken houden wij rekening met de relevante vragen en opmerkingen die eerder in het proces naar voren zijn gekomen.

Advies dorpsraad Megen Haren Macharen

Samenvatting advies dorpsraad Megen Haren Macharen

1. De dorpsraad MHM is bij de Podiumbijeenkomst geweest op 18 juni 2015, bij de informatieavonden op 22 juni 2015 in Haren en in september 2015 in Berghem en recentelijk bij het gesprek met direct aanwonenden op 8 maart 2015. Vanuit de dorpsraad zijn drie leden aanwezig geweest bij twee bijeenkomsten van de klankbordgroep windenergie in 2015.
2. Het advies van de dorpsraad is gebaseerd op verkregen informatie en de reacties van aanwezigen tijdens de openbare vergadering van de dorpsraad van 25 januari 2016. De thema's van de klankbordgroepen zijn gebruikt als leidraad.
3. De dorpsraad onderschrijft de ambities van de gemeente om te streven naar een duurzame samenleving.
4. De tiphoogte van circa 190 meter heeft een enorme impact op het open karakteristieke weidelandschap. Het uitzicht wordt belemmerd door het uitkijken op een turbine. Enkele woningen staan op 450 meter afstand. Op minder dan een kilometer staan de eerste woningen van het dorp Haren. Ook vanuit Macharen aan de rand van de dorpskern en in het buitengebied bestaat zicht op de turbines die op afstanden staan van 800 tot 1200 meter. Dat het landschap in de loop van de eeuwen is veranderd is geen argument om het open karakter van het polderlandschap onherstelbaar aan te tasten.
5. Geluid en slagschaduw hebben grote invloed op het welzijn van inwoners. Bij de eerdere excursie van de klankbordgroep bij regenachtig weer en enige wind is geen goede indruk gekregen van geluid, omdat er bovenwinds geluisterd is. Bovendien produceert een windpark met meerdere turbines meer geluid dan één turbine. De dorpsraad vraagt zich af of de geluidnorm op de gevel van woningen niet overschreden wordt. Het geluid van een windturbine heeft heel veel impact voor mensen met gehoorapparaten (op hun welzijn). Deze mensen zullen in een sociaal isolement raken.
6. Direct omwonenden, woningen in de Huisdaalsestraat, Broekstraat en Harenseweg zullen veel hinder ondervinden van slagschaduw. De dorpsraad wil de effecten als gevolg van slagschaduw terugzien in onderzoek.
7. Het gebied De Hoed is gelegen naast een zone die deel uitmaakt van het Natuur Netwerk Brabant. Met de komst van windmolens zal het leefgebied van diverse diersoorten verstoord worden.
8. Het is volgens de dorpsraad maar de vraag in hoeverre inwoners van de kernen meeprofiteren van de opbrengsten van een windpark. Geldt dit alleen voor direct omwonenden of ook voor diegenen die op grotere afstand wonen? Het advies is om niet alleen de direct omwonenden maar ook de kernen in de directe omgeving hierbij te betrekken.

9. Uit een gesprek met de wethouder bleek dat de duurzame energie doelstelling niet wordt gehaald. Er zal moeten worden ingezet op alternatieve bronnen om duurzame energie op te wekken. Het bevreemdt de dorpsraad dat de gemeente Oss geen subsidie verleent voor het toepassen van PV-panelen op daken van woningen en agrarische bedrijfsbebouwing. Ook zijn kavels in de huidige bestemmingsplannen nauwelijks georiënteerd op het zuiden, zodat woningen niet optimaal gebruik kunnen maken van zonne-energie.
10. Wijziging van de provinciale verordening ruimte is gewenst om plaatsing mogelijk te maken op locaties die verder weg zijn gelegen, dan op of direct aansluitend aan het bedrijventerrein.
11. Plaatsing op het bedrijventerrein zelf ziet de dorpsraad als alternatief, maar het bedrijfsleven (goed voor 37% van het energieverbruik) werkt hier zelf niet aan mee.
12. Ook in de wereld van windenergie vindt innovatie plaats. Verwacht wordt dat windmolens zonder wieken (bladeless turbines van Vortex) vanaf 2018 operationeel zijn. Deze zijn minder hoog, produceren energie voor 40% minder kosten ten opzichte van conventionele turbines en vragen minder ruimtebeslag en zouden op Osse bedrijfsterreinen mogelijk moeten zijn.
13. De dorpsraad adviseert af te zien van het windpark ten noorden van Elzenburg-De Geer. Binnen 10 jaar moet het mogelijk zijn om tegen substantieel lagere kosten en aanzienlijk minder overlast alternatieve vormen van windenergie toe te passen op locaties die bedoeld zijn voor bedrijfsmatige activiteiten (Osse bedrijventerreinen). Bovendien is er een initiatief om een windpark te ontwikkelen ten noorden van Nuland.
14. Verder adviseert de dorpsraad subsidiemogelijkheden voor particulieren voor toepassing van duurzame energie te onderzoeken, zodat vele kleine particuliere projecten rendabel worden en bijdragen aan de Osse energieambitie.

Inhoudelijke reactie

1. Wij nemen dit voor kennisgeving aan.
2. Wij nemen dit voor kennisgeving aan.
3. Wij nemen dit voor kennisgeving aan.
4. Een goede landschappelijke inpassing is een flinke uitdaging. Duidelijk is dat het landschap voor langere tijd verandert als het windpark doorgaat. Dit gebeurt vanuit het zwaarwegende belang van opwekking van duurzame energie. Het gaat niet om een 'onherstelbare' aanpassing van het landschap. De levensduur van windmolens is ongeveer 20-25 jaar (de afschrijvingsduur is 15 jaar). Daarna worden de windmolens gesloopt. Voor Elzenburg-De Geer wordt er een tijdelijk windpark voorgesteld, zodat er na de afschrijvingsperiode of levensduur een nieuwe integrale afweging kan worden gemaakt op basis van de omstandigheden op dat moment.
5. Wij zullen geluid en slagschaduw goed onderzoeken en alle vragen en opmerkingen die wij hierover mee hebben gekregen en nog krijgen neerleggen bij het onderzoeksbureau. Er volgen nog twee excursies voordat op 14 juli 2016 over het raadsvoorstel wordt besloten. Wij zorgen er voor dat er benedenwinds geluisterd kan worden. Verder zullen wij verzoeken aan één of meer deelnemers met gehoorapparaat om zijn/haar ervaringen met

ons te delen. Net als bij de vorige excursie zullen we niet alleen een solitaire windmolen, maar ook (een) windpark(en) met meerdere molens bezoeken.

6. Wij zullen zorgvuldig onderzoek naar de effecten van slagschaduw laten uitvoeren.
7. Wij zullen zorgvuldig onderzoek naar gevolgen voor flora en fauna laten uitvoeren.
8. Het is goed mogelijk dat ook mensen die wat verder weg wonen, kunnen meeprofiteren van het windpark doordat zij bijvoorbeeld profiteren van projecten die uit het omgevingsfonds worden betaald. Dit hangt af van het soort omgevingsprojecten waarvoor wordt gekozen. Sowieso kan iedereen straks aandelen en/of obligaties kopen. Over wie in welke mate straks kan meeprofiteren van opbrengsten vanuit het omgevingsfonds, wordt in nauw overleg met betrokken wijk- en dorpsraden bepaald. Als er één of meerdere ontwikkelaars bij het project betrokken zijn, is dit natuurlijk ook een kwestie van goede onderhandeling.
9. We verlenen tot nu toe inderdaad geen subsidies op zonnepanelen op daken van woningen of agrarische bedrijfsbebouwing. Er is wel een provinciale subsidieregeling om asbestdaken om te zetten naar PV-daken op agrarische bedrijfsdaken. We verstrekken wel duurzaamheidsleningen voor duurzaamheidsmaatregelen op/aan/in woningen, bijvoorbeeld voor zonnepanelen. Het rentepercentage dat we hierbij hanteren is altijd 3% lager dan het markttarief. Voor windenergieprojecten geldt overigens ook dat wij hiervoor geen subsidie verstrekken. We verwachten hierbij juist inkomsten te genereren (na investeringen vooraf, die moeten worden terugverdiend).

Voor wat betreft het zuidgericht verkavelen merken wij op dat de gemeente Oss het regionaal convenant Duurzaam Bouwen heeft ondertekend in 2013. Hierin zijn ambities voor nieuwbouw vastgelegd voor verschillende aspecten van duurzaamheid. Er moet een gemiddelde 'GPR-score' over 5 duurzaamheidsthema's worden behaald bij nieuwbouw van woningen: energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde (GPR staat voor Gemeentelijke Praktijk Richtlijn). Er wordt dus naar meer dan zonnepanelen alleen gekeken en we bieden de ruimte om op diverse manieren invulling te geven aan duurzame woningbouw. Er wordt ook uitvoering aan het convenant gegeven. Verwezen wordt bijvoorbeeld naar de wijk Horzak.

10. Wij vinden verruiming van het provinciale beleid ook wenselijk, omdat de duurzaamheidsopgave heel groot is en niet binnen het huidige provinciale beleid kan worden opgelost. We zijn hierover in gesprek met de provincie. Wij zien de eventuele nieuwe mogelijkheden overigens niet als alternatief voor Elzenburg-De Geer maar als extra mogelijkheden bovenop bestaande mogelijkheden die noodzakelijk zijn om onze duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren.
11. Uit het onderzoek van Antea blijkt dat op het bedrijventerrein zelf sprake is van drie kansrijke locaties (met ruimte voor 1 à 2 turbines). De bij deze locaties betrokken bedrijven staan positief tegenover windenergie. Enkele andere locaties vallen af vanwege de mogelijke beperkingen die windmolens met zich meebrengen voor de bedrijfsvoering. De algemene conclusie dat bedrijven niet meewerken is dan ook niet terecht. Wij zien ook andere goede initiatieven bij het bedrijfsleven ontstaan:

In november 2015 heeft de Osse Industriële Kring een zogenaamde “gebiedsEsco”¹ en een energiefonds opgericht. Er wordt samengewerkt om energie te besparen en duurzaam op te wekken. Een aantal bedrijven koopt bijvoorbeeld gezamenlijk duurzame energie in.

12. In 2018 wil Vortex Bladeless een 149 meter hoog industrieel prototype bouwen met een vermogen van 1 MW (Vortex Gran). In commentaren in vaktijdschriften is er echter ook kritiek op de modellen van Vortex zonder wieken. Deze zouden minder energie kunnen opwekken dan de klassieke windturbines met propellerbladen. Er worden daarom vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid van de gestelde doelen.
- Mocht de technologie in de toekomst succesvol blijken, dan zal het waarschijnlijk ook nog jaren duren voordat deze techniek op grote schaal beschikbaar is. Het is bovendien de vraag of de Vortex Bladeless modellen van 149 meter hoogte, met een vermogen van 1 MW, wél acceptabel zijn voor burgers/omwonenden. De Vortex Gran wekt ook nog eens aanmerkelijk minder energie op dan een reguliere windmolen met een vergelijkbare hoogte (vermogen kan dan tot wel 3 MW bedragen). De kleine modellen van Vortex Bladeless (Vortex mini) zijn 12,5 meter hoog en wekken veel minder energie op, namelijk 4 KW. Dit is 0,0004 MW. Ter vergelijking: Voor één reguliere windmolen van 2,5 MW zijn 500 Vortex mini's nodig. Ook deze kleine molens hebben effect op het landschap. Ook zal het effect van de techniek van Vortex (benutting van kracht van draaiende wervels rond een as: 'vorticiteit') op mens en dier verder onderzocht moeten worden.
- Wij blijven nieuwe technieken uiteraard volgen, maar willen hier niet op wachten. Voor de locatie ten noorden van Elzenburg-De Geer willen wij daarom snel onderzoeken wat de effecten zijn van plaatsing van reguliere windmolens (nieuwste modellen, die zichzelf qua techniek al hebben bewezen). Aan de hand hiervan kan worden gekeken welke opstellingsmogelijkheden aanvaardbaar zijn voor mens en dier.
13. Uit het antwoord op vraag 12 blijkt dat het zeer onzeker is of er binnen 10 jaar mogelijkheden zijn om een vergelijkbare hoeveelheid duurzame energie op te wekken op het bedrijventerrein zelf met nieuwe technieken. Het feit dat er op andere plaatsen ook initiatieven ontstaan voor grote windmolens juichen wij toe. Zoals steeds aangegeven: Het is geen kwestie van of/of maar van èn/èn. Uit een 0-meting blijkt dat de gemeente Oss òf 304 grote windturbines òf 9% van het Osse grondoppervlak aan zonnepanelen nodig heeft om energie neutraal te worden (gemeentelijke doelstelling duurzaamheid). Deze opgave is zo groot dat we elk duurzaam initiatief moeten omarmen.
14. Hiervoor hebben wij al aangegeven dat wij via duurzaamheidsleningen (tegen een 3% lagere rente dan de marktrente) aanbieden om bijvoorbeeld zonnepanelen aan te schaffen. Landelijk is er de mogelijkheid om 21% BTW terug te vragen op de aangekochte zonnepanelen. Feit blijft dat sprake is van enkele jaren terugverdiëntijd. Dit zorgt er voor dat burgers nog te weinig zonnepanelen aanschaffen. Vooralsnog kiezen wij niet voor verdere subsidiëring, maar voor investeringen in duurzame energie die later ook terugverdiend worden.

¹ ESCo staat voor Energy Service Company. Hierbij besteedt een eigenaar/gebruiker van een gebouw de energievoorziening en het management daarvan uit aan een externe partij met als doel substantieel op energiekosten te besparen, meer kwaliteit te realiseren, minder vermogensbeslag te hebben in installaties e.d. en de eigen organisatie te ontlasten.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Uit bovenstaande reactie op het advies van de dorpsraad blijkt dat wij het negatieve advies niet overnemen en door willen gaan met de ontwikkeling van het windpark. We hebben aangegeven op welke wijze wij rekening gaan houden met de opmerkingen en de zorgen van de dorpsraad bij de verdere uitwerking. We vermelden dit in het definitieve raadsvoorstel.

Verder passen we het proces aan: Uit de reactie van de dorpsraad blijkt dat er nog veel onduidelijk is over de te verwachten hinder. Dit levert weerstand op. Daarom zullen we de raad voorstellen als vervolgstap eerst de hinder goed te onderzoeken en duidelijk in kaart te brengen voor verschillende mogelijke varianten in windmolenopstellingen in het gebied. Aan de hand hiervan kan een keuze worden gemaakt of definitief wordt doorgegaan met het windpark en zo ja met welke variant(en). Bij de onderzoeken houden wij rekening met de relevante vragen en opmerkingen die eerder in het proces naar voren zijn gekomen.

Advies IVN

Samenvatting advies IVN

1. Het IVN onderschrijft dat alternatieve energiebronnen snel ontwikkeld moeten worden, maar er zijn veel meer ontwikkelingen dan windenergie en vooral de ontwikkelingen met zonne-energie gaan snel. Het huidige voorstel fixeert te veel op grote windmolens. En het lijkt er op dat niet verder wordt gekeken dan naar het initiatief van de firma Raedthuys. Het IVN heeft tijdens de klankbordgroep gevraagd om een breed plan, waarin meerdere opties opgepakt worden, maar ziet daar niets van terug. Het IVN wil ENECO uitnodigen om een breed energieplan te maken. ENECO heeft meerdere projecten uitgevoerd met zowel grote als kleine windmolens en ook zonne-energie.
2. De inbreng van de industrie valt tegen vindt IVN. Zij verbruiken gezamenlijk 30% van de energie, maar leveren geen bijdrage aan de opwekking, terwijl dit een industriële activiteit is. Tijdens de excursie op 21 november 2015 zag IVN naar haar tevredenheid op het bedrijventerrein in Oosterhout grote windmolens vlak naast bedrijven. Eigen initiatieven van bedrijven, omgezet in daden. Zonnepanelen zijn inmiddels zo dun dat ze praktisch op ieder dak toepasbaar zijn. Er zijn veel platte daken op industrieterreinen.
3. Plaatsing van windmolens in het buitengebied is in strijd met het bestemmingsplan voor het buitengebied waarin de openheid als uitgangspunt is genomen. Daar komt bij dat de Hoed in potentie weer weidevogelgebied kan worden. De waarden zijn verloren gegaan door verdroging, maar de gemeenten kan er voor kiezen de waarden weer te versterken. Het buitengebied in Oss is in Brabant een belangrijk gebied voor weidevogels, een groep vogels die zeer ernstig onder druk staat. Daar past eerder een beleid van versterking dan van aantasting bij.

Inhoudelijke reactie

1. We hebben in de stukken behorende bij het 'voorgenomen raadsvoorstel' en de bijbehorende stukken uitgelegd dat wij inzetten op een korte en lange termijn spoor voor windenergie en dat het geen kwestie is van of/of, maar van èn/èn. We bedoelen hiermee dat we inzetten op meerdere locaties voor grootschalige windenergie (met inderdaad hoge windmolens omdat die veel rendement opleveren) en daarnaast ook zeker op zonne-energie en andere vormen van duurzame energie-opwekking. Uit de stukken blijkt ook dat we voor de locatie ten noorden van Elzenburg-De Geer willen inzetten op een energiepark ter plaatse: een combinatie van windmolens, zonne-energie, andere vormen van duurzame energie, natuurontwikkeling (rond Hertogswetering) en educatie in een uniek concept. Wij hebben, na alle opmerkingen over de rol van Raedthuys als ontwikkelaar, de rol van ontwikkelaar (voor het eerste deel van het proces) overgenomen. We gaan voor het eerste deel van het proces dus verder dan alleen het faciliteren van het proces. Wij houden ons aanbevolen voor suggesties van ENECO/IVN over een breed energieplan. ENECO is echter een reguliere commerciële partij net als Raedthuys. Mocht de gemeente later kiezen voor het ontwikkelscenario 'tender' voor Elzenburg-De Geer en een tender willen uitschrijven voor eigen gronden, dan willen we meerdere partijen een kans bieden om de windmolens te bouwen en exploiteren (op onze voorwaarden).
2. Ook wij willen dat bedrijven meer gaan bijdragen aan duurzame energie, bijvoorbeeld door middel van zonnepanelen op daken. Wij zien hiervoor ook initiatieven ontstaan. In november 2015 heeft de Osse Industriële Kring, zoals hiervoor al aangegeven, een zogenaamde "gebiedsEsco" en een energiefonds opgericht. Er wordt samengewerkt om energie te besparen en duurzaam op te wekken. Een aantal bedrijven koopt bijvoorbeeld gezamenlijk duurzame energie in. Uit het onderzoek van Antea blijkt verder dat er op Elzenburg-De Geer zelf ook 3 kansrijke locaties op het bedrijventerrein zelf naar voren zijn gekomen, waar de betrokken bedrijven ook openstaan voor medewerking aan een windmolen. Dit vinden wij positief en kan straks misschien enigszins worden vergeleken met de situatie in Oosterhout. Zonder meer een bredere navolging van het voorbeeld in Oosterhout eisen, is niet reëel. Feit is dat de windmolens zoals bij bedrijventerrein Oosterhout belemmeringen voor bedrijven opleveren. De externe veiligheidswetgeving is de laatste jaren behoorlijk aangescherpt. Afhankelijk van de specifieke bedrijfsvoering en toekomstplannen van betrokken bedrijven, is windenergie wel of geen optie voor bedrijven. Ook als bedrijven een windmolen onderdeel van het bedrijf laten uitmaken (en er minder belemmeringen voor hen gelden) dan vraagt dit een forse en risicovolle investering van een bedrijf. Niet ieder bedrijf kan en wil dit dragen. Bovendien betekent dit nog steeds dat er effecten zijn voor omliggende (buur)bedrijven.
3. Wij zullen de effecten van windmolens op de waarden van het gebied goed laten onderzoeken. We proberen in de eerste plaatst aantasting van de waarden zo veel mogelijk te voorkomen. Waar nodig zal compensatie van waarden plaatsvinden.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Wij houden rekening met de opmerkingen en de zorgen van het IVN bij de verdere uitwerking van de plannen. Dit vermelden we in het definitieve raadsvoorstel. Verder houden we ons aanbevolen voor suggesties van ENECO/IVN over een breed energieplan. Verder passen we het proces aan: Uit de reactie van de IVN blijkt dat er nog veel onduidelijk is over de gevolgen voor de waarden van het gebied (openheid, weidevogels). Dit levert weerstand op. Daarom zullen we de raad voorstellen als vervolgstap eerst de gevolgen goed te onderzoeken en duidelijk in kaart te brengen voor verschillende mogelijke varianten in windmolenopstellingen in het gebied. Aan de hand hiervan kan een keuze worden gemaakt of definitief wordt doorgegaan met het windpark en zo ja met welke variant(en). Bij de onderzoeken houden wij rekening met de relevante vragen en opmerkingen die eerder in het proces naar voren zijn gekomen.

Advies Energiecoöperatie Oss (ECO)

Samenvatting advies Energiecoöperatie Oss (ECO)

1. De reactie van ECO richt zich met name op het proces. ECO vindt het een goede keuze dat de gemeente de regie tijdens het ontwikkelproces (deelfase 1) in eigen hand wil houden. Op deze manier creëert de gemeente een projectwaarde en een goede onderhandelingspositie ten opzichte van een externe partij.
2. ECO wil vroegtijdig betrokken worden bij het project. ECO wil niet wachten tot de fase waarin de keuze van het scenario voor realisatie en exploitatie wordt voorbereid (deelfase 2).
3. ECO wil voor het ontwikkelen van het participatiemodel een samenwerking aangaan met een professionele externe partij (vooralsnog in een adviserende rol). Het is belangrijk om direct na de beslissing van de raad door te gaan met windpark en te starten met het participatiemodel. Dan heeft ECO ruim de tijd om het plan met de gemeente, inwoners en ondernemers en alle belanghebbenden voor te bereiden en te delen. Dit met een goed communicatieplan en een goede samenwerking met de gemeente Oss.
4. ECO vindt langer wachten met windenergie geen optie. Wachten op nieuwe ontwikkelingen zorgt dat doelstellingen van de gemeente Oss op het gebied van duurzaamheid niet gehaald worden. Naast deze ontwikkeling is het zaak om meteen in te blijven zetten op nieuwe projecten en mogelijkheden hiertoe te blijven onderzoeken. Uitbreiding van het windpark naar een energiepark wordt zeker door ECO gesteund vanwege de inspirerende en educatieve mogelijkheden. De gemeente Oss moet niet wachten op aanpassing van het provinciale beleid.
5. ECO gaat bij de ontwikkeling van het participatiemodel uit van de meest ideale situatie met 100% burgerparticipatie met een duurzaamheidsfonds, omgevingsfonds en educatieprogramma.
6. Bij burgerparticipatie wil ECO dat zoveel mogelijk mensen in Oss kunnen meeprofiteren van het windpark via aandelen, obligaties leningen of certificaten. Naast financiële participatie moet er ook sprake zijn van betrokkenheid bij het project. ECO wil deelnemers stemrecht geven bij beslissingen over het duurzaamheidsfonds, omgevingsfonds en educatieprogramma.

7. Onderdeel van burgerparticipatie is ook het betrekken van ondernemers bij het project, onder andere bij de bouw en de exploitatiefase. ECO is voorstander van het onderzoeken van de mogelijkheid om bedrijven direct aan te sluiten op het windpark. Zo bind je ondernemers en krijg je ook economische stimulans.
8. ECO wil een duurzaamheidsfonds dat kan worden ingezet voor nieuwe duurzame projecten voor zo veel mogelijk inwoners van Oss, waarvoor iedereen projecten kan aandragen. ECO wil samen met de gemeente randvoorwaarden opstellen, waaraan projecten moeten voldoen. Vooraf moet worden besproken welk deel van het rendement toe wordt gekend aan het duurzaamheidsfonds. ECO wil een divers team voor de keuze uit de projecten.
9. Bij het omgevingsfonds moet worden gekeken of direct omwonenden individueel worden gecompenseerd of dat er een fonds komt voor projecten in de buurt of een combinatie van deze twee. De voorkeur van ECO gaat uit naar projecten in de buurt, waarbij met name omwonenden, maar ook anderen (wijk- en dorpsraden, Flora en Fauna, Landschapsbeheer en ZLTO), een stem hebben. Ook hier wil ECO randvoorwaarden vooraf en kijken welk deel van het rendement naar het omgevingsfonds gaat. Ondernemers in het gebied kunnen ook een actieve bijdrage leveren aan onder andere een educatiecentrum.
10. ECO wil bij de verdeling tussen omgevingsfonds en duurzaamheidsfonds dat een aanzienlijk deel naar het duurzaamheidsfonds gaat, omdat alle inwoners van Oss hiervan profiteren.
11. Voor ECO is educatie een belangrijk onderdeel van het participatiemodel. ECO noemt als voorbeelden een platform op één molen voor bezichtigingen, een educatiecentrum, een energiepark waar energiebesparing en opwekking samenkomen, een lesprogramma voor scholen over duurzame energie.

Inhoudelijke reactie

1. Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.
2. Wij zullen gedurende het gehele traject nauw samenwerken met ECO en ECO over belangrijke stappen informeren, om goede ideeën over participatie (zowel inhoudelijk als financieel) te bevorderen.
3. Wij zijn het hiermee eens. We hebben eerder al afgesproken met ECO om samen een (onafhankelijke) adviserende professionele partij voor advies in te schakelen over het opstellen van een participatieplan.
4. Wij zijn het hiermee eens.
5. Wij hebben tijdens een overleg met ECO op 25 april 2016 begrepen dat met 100% burgerparticipatie wordt bedoeld dat ECO wil dat zoveel mogelijk mensen in Oss kunnen meeprofiten van het windpark. Dit via een duurzaamheidsfonds, een omgevingsfonds en een educatieprogramma. Hier zijn we het mee eens.
6. We zijn het eens met de stelling dat ECO betrokken moet zijn bij de oprichting en besteding van middelen van een duurzaamheidsfonds, een omgevingsfonds en educatieprogramma, maar of dit in alle gevallen via stemrecht geregeld moet worden, willen we nog even open laten. Op 25 april 2016 gaf ECO ook aan dat bij het omgevingsfonds in de eerste plaats wijk- en dorpsraden en direct omwonenden medezeggenschap moeten hebben. Hier zijn we het mee eens.
7. Hier zijn we het mee eens. We nemen dit mee bij de verdere uitwerking.

8. Hier zijn we het mee eens. We nemen dit mee bij de verdere uitwerking.
9. Hier zijn we het mee eens. We nemen dit mee bij de verdere uitwerking met één kanttekening. Over de wijze van besteding van een omgevingsfonds willen wij nu nog geen uitspraken doen. Dit is in eerste instantie aan de directe omgeving.
10. Wij vinden het te vroeg om uitspraken te doen over de verdeling van gelden tussen en duurzaamheidsfonds (projecten voor iedereen) en een omgevingsfonds (projecten voor de directe omgeving). De verdeling hangt wat ons betreft mede af van de effecten van het windpark op de omgeving.
11. Hier zijn we het mee eens.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Geen. Alleen een algemene verwijzing in het definitieve raadsvoorstel dat we de opmerkingen van ECO meenemen bij de verdere uitwerking en met elkaar in overleg blijven.

Advies Osse Industriële Kring (OIK)

Samenvatting advies Osse Industriële Kring (OIK)

OIK is voorstander om de ontwikkeling van het windpark zo spoedig mogelijk op te pakken en niet te laten vertragen omdat andere locaties moeten worden onderzocht of meegenomen. Die kunnen eventueel aanvullend worden opgepakt.

Inhoudelijke reactie

Wij zijn het hier mee eens. We willen bij positieve besluitvorming door de raad na 14 juli 2016 zo snel mogelijk tot verdere uitwerking overgaan.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Geen.

Advies van de wijkraad Schadewijk

Samenvatting advies van de wijkraad Schadewijk

De wijkraad onderkent het belang om tot een integraal plan te komen voor de haalbaarheid van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Ten aanzien van de rol van het project ten noorden van Elzenburg-De Geer sluit de wijkraad aan bij het advies van de dorpsraad Berghem.

Inhoudelijke reactie

Wij nemen de eerste opmerking voor kennisgeving aan. We verwijzen voor het overige naar onze reactie op het advies van de dorpsraad Berghem.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Wij verwijzen naar onze reactie op het advies van de dorpsraad Berghem.

V. OVERIGE REACTIES EN BEOORDELING

Er zijn in maart en april 2016 in totaal 87 individuele reacties binnengekomen op het e-mailadres windpark@oss.nl. De ingekomen reacties vertonen veel overeenkomsten (ook met de eerdere reacties die zijn binnengekomen tijdens het open communicatieproces). We hebben er voor gekozen de belangrijkste punten uit alle reacties hierna onder elkaar te zetten en niet individueel te behandelen. Gelet op de huidige vroege fase van het proces heeft dit nog geen meerwaarde alle reacties in deze reactienota individueel te behandelen. We zullen iedereen die individueel een reactie heeft gestuurd, wel individueel wijzen op de openbaarmaking van deze reactienota en het definitieve raadsvoorstel (per e-mail).

Samenvatting 87 reacties

1. Windmolens zorgen voor horizonvervuiling. Het uitzicht verandert negatief.
2. Windmolens zorgen voor geluidsoverlast, met name 's-nachts, dan waait het harder en gaan de molens harder draaien. Tot 2 km afstand hebben mensen last van windmolens (zie rapport TNO).
3. De geluidnorm voor windmolens is hoger dan auto- en motorsport.
4. Er is sprake van milieuschade bij afbraak van de molens.
5. Het rendement van een windmolenpark wordt in veel artikelen weerlegd.
6. Er is gebrek aan goede voorlichting, eerder is een te selecte groep op de hoogte gebracht.
7. Er is sprake van grote impact op het vogelgebied en de vogelpopulatie.
8. De (knipperende) lichten zorgen voor overlast, vooral 's-nachts.
9. Er is sprake van waardevermindering van het huis en planschade.
10. Er zijn nadelige effecten van slagschaduw.
11. Er zijn gezondheidsrisico's (bijvoorbeeld door stress en slechte nachtrust).
12. Rondraaiende wieken in het gezichtsveld zijn niet rustgevend.
13. Wordt er wel voldaan aan Europese regelgeving?
14. De Nederlandse normen zijn veel soepeler dan de Europese normen.
15. De gevolgen voor natuur zijn negatief (o.a. EHS, eendenkooi, flora en fauna).
16. Windmolens plaatsen op eigen grond en inkomsten hiervan krijgen is eigen belang en belangenverstrengeling.
17. Er is kans op vliegtuigongelukken i.v.m. aanvliegroute van laagvliegende vliegtuigen.
18. Het Gement kijkt al tegen de zware industrie aan op de Geer, nu ook nog windmolens?
19. Waarom niet kiezen voor zonnepanelen?
20. Waarom niet inzetten op energiebesparing (dubbele beglazing, isolatie)?
21. Windmolens komen te dicht bij de bebouwde kom. Deze horen in de polder of op zee.
22. Er zijn andere betere alternatieven. Eerder zijn andere locaties geselecteerd geweest. Waarom is dit gewijzigd?
23. De overheid verandert het buitengebied in industriegebied of een windmolenpark en burgers moeten zich aan regeltjes houden en lopen tegen belemmeringen aan als ze willen (ver)bouwen of verbouwen.
24. In Frankrijk en delen van Duitsland is besloten dat de afstand minimaal 1500 m moet bedragen.

25. De financiële onderbouwing wordt te optimistisch voorgesteld.
26. De visualisaties zijn niet goed en laten de windmolens kleiner lijken.
27. De grootte van het maatschappelijk belang wordt structureel te groot voorgesteld door het verhaal dat elektriciteit voor veel huishoudens wordt opgewekt, alsof een heel dorp van elektriciteit wordt voorzien. Maar niet alles is meegenomen (zoals straatverlichting en verlichting in winkels).
28. Niet duidelijk is welke windmolens er komen en hoeveel?
29. De afstand tot de naaste bewoners en bewoners van de kernen is onvoldoende.

Inhoudelijke reactie

Zoals hiervoor al aangegeven komen veel reacties overeen met de inbreng tijdens het open communicatieproces, dat heeft plaatsgevonden tussen juni en december 2015. Op alle reacties die in deze periode zijn ingekomen, zijn wij schriftelijk inhoudelijk ingegaan in een vraag- en antwoorddocument. Dit document is vanaf 17 februari 2016 te raadplegen via www.oss.nl/windpark. Voor zover er in het vraag- en antwoorddocument al antwoord is gegeven op bovenstaande reacties, verwijzen wij naar dit vraag- en antwoorddocument.

Antwoorden:

1. Wij verwijzen naar antwoord 16 in het vraag- en antwoorddocument.
2. Wij verwijzen naar antwoord 28 tot en 36 met uit het vraag- en antwoorddocument.
Duidelijk is dat we een groot aantal vragen zullen meegeven aan het expertisebureau dat het geluid gaat onderzoeken. We zullen het expertisebureau onder meer vragen stellen over laagfrequent geluid, infrasonoon geluid en mogelijke speelruimte bij de te hanteren geluidnorm (waarbij uitgangspunt is dat een rendabel windpark moet kunnen worden geëxploiteerd). Wij willen bovendien interactief tot een opdracht aan een expertisebureau komen. Dit betekent dat we de brede klankbordgroep hierbij willen betrekken. Hoe we dit precies willen doen, gaan we nog bekijken. In bijgevoegd 'communicatieplan op hoofdlijnen' staan de hoofdlijnen van het interactieve proces.
3. Zie het vorige antwoord.
4. Er is heel veel informatie beschikbaar op internet over zowel milieuwinst als milieuschade ten gevolge van windmolens. Op grond van het wereldwijde klimaatakkoord dat in Parijs is gesloten, kunnen we concluderen dat het onomstreden is dat windenergie grote milieuwinst oplevert ten opzichte van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dat wil niet zeggen dat we onze ogen sluiten voor eventuele milieuschade die tegelijk ook kan optreden (bijv. bij afbraak van windmolens). Hier zullen we tijdens het vervolg van het proces goed naar kijken. Mogelijk kunnen extra voorwaarden worden gesteld om specifieke milieuschade te voorkomen.
5. Bij het voortschrijden van het proces wordt vanzelf duidelijk of er een rendabel windpark te exploiteren is binnen alle randvoorwaarden die gesteld gaan worden. Als het niet rendabel te maken is, zal geen enkele ontwikkelaar of energiecoöperatie instappen.
6. Wij hebben geprobeerd iedereen te bereiken via openbare bijeenkomsten. Deze zijn vooraf aangekondigd op onze webpagina, in Oss Actueel (met herhaalde oproepen) en door wijk- en dorpsraden. We hebben hiermee ook volle zalen getrokken. Toen medio maart 2016

bleek dat een grote groep mensen uit buurtschap Gement zich toch nog slecht geïnformeerd voelde, hebben wij een extra informatieavond georganiseerd om opnieuw zo veel mogelijk mensen persoonlijk te informeren. Nog steeds is het mogelijk dat mensen zich niet goed geïnformeerd voelen, maar we staan nog aan de start van het proces. Wij vinden het betrekken van zo veel mogelijk mensen van groot belang, omdat wij er van overtuigd zijn dat het resultaat hier uiteindelijk beter van wordt. Wij zullen dus ook bij het vervolg van het proces opnieuw inzetten op een goede communicatie, waarbij ook interactief (met de bestaande en mogelijk uit te breiden klankbordgroep) kan worden meegedacht over een aantal zaken, bijvoorbeeld als het gaat om het meedenken over het formuleren van onderzoeksoopdrachten aan expertisebureaus: Wat vragen we aan de onderzoeksbureaus? Wij willen onafhankelijke en degelijke onderzoeken voor geluid, slagschaduw, etc.. Hierin nemen we kritische vragen van inwoners graag zo veel mogelijk mee. Wij zullen een communicatieplan maken voor het vervolgtraject dat we gaan doorlopen als de raad een positief besluit neemt over het windpark op 14 juli 2016 en het proces wil voortzetten. (Er is al een 'Communicatieplan op hoofdlijnen' bij het definitieve raadsvoorstel gevoegd.)

7. Wij verwijzen naar antwoord 35 en 37 t/m 40 in het vraag- en antwoorddocument.
8. Het Rijk, de provincie Flevoland en de windsector hebben verschillende vormen van windmolenverlichting in het Prinses Alexia Windpark in Zeewolde getest. Hieruit is naar voren gekomen dat constant brandende (niet knipperende) verlichting het minst bezwaarlijk is en ook acceptabel voor de luchtvaart. Maar er wordt nog verder onderzoek gedaan. Infraroodverlichting is beter zichtbaar voor nachtvliegers, terwijl deze verlichting niet voor het menselijk oog zichtbaar is. Op de website windverlichting.nl is meer informatie te vinden. Wij zullen de ontwikkelingen blijven volgen en willen te zijner tijd een verantwoorde keuze maken in overleg met de betrokken ontwikkelaar(s) en de stakeholders.
9. Wij verwijzen naar antwoord 59 t/m 61 in het vraag- en antwoorddocument.
10. Wij verwijzen naar antwoord 43 t/m 46 in het vraag- en antwoorddocument, en vullen aan dat we de mogelijke effecten zorgvuldig zullen onderzoeken.
11. Wij zullen ook de GGD om advies vragen tijdens het voorbereidingstraject. We zullen de GGD ook vragen zitting te nemen in de klankborggroep.
12. Zie het antwoord op vraag 10.
13. Wij zullen tenminste voldoen aan alle Europese regelgeving.
14. Wij verwijzen naar antwoord 17 in het vraag- en antwoorddocument.
15. Wij verwijzen naar antwoord 37 t/m 42 in het vraag- en antwoorddocument.
16. Als we als gemeente zelf het park zouden gaan exploiteren, doen we dat enkel vanuit het maatschappelijk belang. Dit belang kan zijn om regie te willen voeren tot het eind en participatie in eigen hand te willen houden, maar dit belang kan ook zijn om inkomsten te willen genereren die ten goede komen aan de Osse gemeenschap (bijv. voor een omgevingsfonds, een duurzaamheidsfonds, etc).
17. We hebben eerder al een eerste onderzoek naar radarverstoring laten uitvoeren door onderzoeksbureau Antea. Hieruit blijkt dat er mogelijkheden zijn. Wij zullen in een later stadium verder overleggen met Defensie. Ook bestaan er wettelijke verplichtingen in

verband met het aanbrengen van verlichting op de windmolens om zichtbaar te zijn voor vliegtuigen (zie ook antwoord op vraag 8).

18. Wij verwijzen naar antwoord 16 in het vraag- en antwoorddocument.
19. Wij verwijzen naar antwoord 1 in het vraag- en antwoorddocument.
20. Wij realiseren ons dat we de doelstelling om energieneutraal te worden niet realiseren met duurzame energie-opwekking alleen. We gaan er in onze beleidsdoelstellingen dan ook vanuit dat we deze doelstelling bereiken door ook het huidige energieverbruik met 50% terug te brengen (besparing). Dit kan door bijvoorbeeld extra isolatie van woningen.
21. Wij verwijzen naar antwoord 4 en 7 in het vraag- en antwoorddocument.
22. Wij verwijzen naar antwoord 4 in het vraag- en antwoorddocument.
23. Bij ieder ruimtelijk initiatief geldt dat we algemene belangen versus individuele belangen afwegen. Dit proberen we zo zorgvuldig mogelijk te doen.
24. Wij verwijzen naar antwoord 17 en 31 in het vraag- en antwoorddocument.
25. De financiële onderbouwing is nog niet gereed. Wij hebben tot nu toe enkel een inschatting gemaakt van de onderzoeks- en proceskosten voor de komende periode. Het kan zijn dat deze raming nog moet worden bijgesteld. Verder is het te kiezen exploitatiemodel met het bijbehorende verdienmodel nog niet bekend.
26. Raedthuys Windenergie B.V. heeft voorbeeldopstellingen van de grote windmolens via fotoshop zichtbaar gemaakt in het bestaande landschap. Deze beelden heeft Raedthuys tijdens een informatieavond in Berghem in september 2015 geprojecteerd op een 360 graden scherm. Dit levert een zo veel mogelijk waarheidsgetrouw beeld op, maar feit blijft dat de windmolens vanuit verschillende invalshoeken, weersomstandigheden en lichtinval op verschillende wijze zichtbaar zijn.
27. Het is mogelijk om met één grote windmolen van 2,5 MW ongeveer 1500 huishoudens van energie te voorzien, afhankelijk van de windsnelheid. Alle huishoudens in Nederland samen zorgen voor 15% van de totale energievraag. De omrekening naar huishoudens maakt in onze ogen aan burgers concreet duidelijk hoeveel duurzame energie je kunt opwekken met één windmolen. Door deze omrekening wordt zichtbaar dat windenergie een substantiële bijdrage levert als het gaat om duurzame energie-opwekking.
28. Dit zal uit onderzoeken moeten blijken.
29. De aan te houden afstanden zullen uit onderzoeken moeten blijken.

Wijzigingen in raadsvoorstel

Bij de verdere voortzetting van het proces en uitwerking houden wij rekening met de ingekomen vragen en opmerkingen, zoals wij dit hiervoor (en in het eerdere vraag- en antwoorddocument) hebben aangegeven. Dit vermelden wij in het definitieve raadsvoorstel.

Verder passen we het proces aan: Uit de vele reacties blijkt dat er nog veel onduidelijk is over de te verwachten hinder. Dit levert weerstand op. Daarom zullen we de raad voorstellen als vervolgstap eerst de hinder goed te onderzoeken en duidelijk in kaart te brengen voor verschillende mogelijke varianten in windmolenopstellingen in het gebied. Aan de hand hiervan kan een keuze worden gemaakt of definitief wordt doorgegaan met het windpark en zo ja met welke variant(en). Bij de onderzoeken houden wij rekening met de relevante vragen en opmerkingen die eerder in het proces naar voren zijn gekomen.

Samenvatting inspreekreactie actiecomité bij vergadering adviescommissie Ruimte d.d. 31 maart 2016

1. Er is een aantal contactmomenten geweest met de gemeente en er is een klankbordgroep geformeerd geweest. Geen van deze bijeenkomsten heeft een duidelijk beeld gegeven van de uiteindelijke situatie. Het beeld werd de actiegroep pas duidelijker toen de gemeente de situatie persoonlijk aan enkele direct omwonenden is komen uitleggen. Dit betekent helaas dat een aantal burgers zich pas laat in de procedure betrokken is gaan voelen.
2. Enige jaren geleden is onder protest akkoord gegaan met het industrieterrein en nu maakt datzelfde industrieterrein het mogelijk dat windmolens geplaatst kunnen worden, omdat dit de meest optimale locatie is kijkend naar het provinciaal beleid dat windmolens bij industrieterreinen toestaat.
3. In de directe omgeving liggen dorpskernen zoals Haren en Macharen en buurtschap Het Gement. Iedereen kan aanvoelen dat bij diverse windrichtingen sprake is van geluidsoverlast. Bij Het Gement is het woongenot al aangetast door het industrieterrein. De actiegroep wil de polder met uitzicht en flora en fauna behouden.
4. De actiegroep vraagt de locatie te heroverwegen. De locatie in de Lithse polder is beter omdat er minder bewoners getroffen worden en het draagvlak hoger zal liggen.
5. De actiegroep noemt als alternatieven asbestsanering van daken en het leggen van zonnepanelen op deze daken. Een ander alternatief zijn warmtepompen en een participatieplan om inwoners aan te laten aansluiten op een stadsverwarmingsproject.
6. Oss laat als industriestad 40% van zijn energie consumeren door bedrijven. Wij verwachten dat bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen en zelf al het mogelijke doen om de eigen energievoorziening te regelen. Hier ligt een taak van de gemeente en de provincie om de bedrijven hier op te wijzen.
7. Oss kampt met hoogopgeleid werkloos personeel. De kennis van deze mensen kan worden ingezet voor een energiepark op de beoogde locatie, zoals het pivotpark, voor alternatieve vormen van energie, dat niet milieu- of horizonvervuilend werkt. Dit kan zorgen voor nieuwe hoogwaardige werkgelegenheid in Oss.
8. Windparken zijn achterhaald en alleen rendabel met subsidie. Onderdelen van windmolens komen tot stand met winning van grondstoffen die elders in de wereld veel milieuschade oplevert.
9. Het positieve effect op energiebesparing wordt niet bereikt. We kunnen de wind niet regelen. Energiecentrales moeten periodiek extra stroom leveren.
10. Door windmolens komen 50.000 vogels om het leven. Dit is 5 keer meer dan in het verkeer.

Inhoudelijke reactie

1. Dit betreuren wij, maar wij hebben veel moeite gedaan iedereen vanaf het begin goed te betrekken. Wij verwijzen naar antwoord 6 n.a.v. de ingekomen individuele reacties.
2. Het klopt dat windmolens nu alleen op of aansluitend aan grote industrieterreinen mogelijk zijn volgens provinciaal beleid.

3. De effecten op flora en fauna, horizon en geluidseffecten worden onderzocht. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek kijken we welke gevolgen we aan de uitkomsten moeten verbinden.
4. Gelet op de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen met onder andere een zeer forse opgave om duurzame energie op te wekken is het geen kwestie van of/of maar èn/èn.
5. Wij zien de genoemde projecten niet als alternatieven, maar noodzakelijke aanvullingen, gelet op de forse duurzaamheidsopgave die er ligt. Het gaat hierbij om onze eigen duurzaamheidsdoelstellingen.
6. Wij wijzen bedrijven hier ook op. Provinciale en gemeentelijke omgevingsvergunningen milieu bevatten sowieso duurzaamheidseisen. Verder hebben verschillende bedrijfsonderdelen van MSD getekend voor het MeeConvenant² (Diosith, Corellistraat, Moleneind). Bedrijven nemen ook zelf al initiatieven. Wij verwijzen naar voorgaande antwoorden in dit document.
7. Het realiseren van een energiepark (met als onderdeel windmolens) vraagt om specifieke expertise op verschillende vlakken. Wij verwachten dat we in samenwerking met de betrokken projectontwikkelaar(s), expertisebureaus, andere overheden en stakeholders tot een breed project gaan komen als het windpark opgewaardeerd gaat worden naar een breed energiepark. Als het actiecomité concrete ideeën heeft over de inzet van hoogopgeleide werklozen hierbij, dan zullen we hier serieus naar kijken.
8. Wij vinden windenergie een goed instrument om duurzaam energie op te wekken, ook al is er op dit moment nog subsidie van het rijk nodig. Als het gaat om milieuschade door winning van grondstoffen voor windmolens elders in de wereld, kunnen er zeker verbeteringen worden doorgevoerd. Een grondstof die veel discussie oproept is de winning van neodymium in China. Neodymium is moeilijk te winnen, maar niet zeldzaam en ook schoon te winnen. China neemt op dit moment echter nog onvoldoende maatregelen tegen milieuvervuiling. Windenergieproducenten moeten in feite meer ketenbewustzijn worden en alleen onderdelen van windmolens accepteren, gemaakt van duurzaam gewonnen grondstoffen. Het aandeel neodymium dat wordt gebruikt voor windmolens is echter gering, als wordt gekeken naar het totale gebruik van neodymium. Bijgevoegd zijn een factsheet van de NWEA en een beantwoording van kamervragen over neodymium uit 2014.
9. Duurzame energiematregelen zijn wel succesvol. Het percentage duurzaam opgewekte energie wordt langzaam steeds groter. Het gaat naar onze mening alleen niet snel genoeg.
10. Wij weten niet waar deze getallen op zijn gebaseerd. Wij zullen in ieder geval onderzoek laten uitvoeren voor de locatie Elzenburg-De Geer om de effecten van een windpark op (weide)vogels daar in beeld te brengen.

² Bij dit convenant zijn de ministeries van Economische Zaken, Infrastructuur en Milieu en Financiën betrokken. Het MEE-convenant is bedoeld voor grote industriële bedrijven die verplicht meedoen aan het emissiehandelsstelsel van de Europese Unie: Emissions Trading System (ETS). Deze ETS-bedrijven gaan via het convenant een inspanningsverplichting aan op het gebied van energie-efficiëntie, die in de periode tot 2020 tot een substantiële verbetering moet leiden. Voor meer informatie verwijzen wij naar de webpagina <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/meerjarenafspraken-energie-efficiency/over-de-convenanten>

Wijzigingen in raadsvoorstel

Wij houden rekening met de opmerkingen en de zorgen van de actiegroep bij de verdere uitwerking van de plannen. Dit vermelden we in het definitieve raadsvoorstel.

Verder passen we het proces aan: Uit de inspreekreactie van de actiegroep blijkt dat er nog veel onduidelijk is over de te verwachten hinder. Dit levert weerstand op. Daarom zullen we de raad voorstellen als vervolgstap eerst de hinder goed te onderzoeken en duidelijk in kaart te brengen voor verschillende mogelijke varianten in windmolenopstellingen in het gebied. Aan de hand hiervan kan een keuze worden gemaakt of definitief wordt doorgegaan met het windpark en zo ja met welke variant(en). Bij de onderzoeken houden wij rekening met de relevante vragen en opmerkingen die eerder in het proces naar voren zijn gekomen.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 20 september 2016

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, dorpsraad Megen, Haren, Macharen, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), OIK, IVN, Waterschap Aa en Maas, energiecoöperatie Oss, GGD.

Afwezig: dorpsraad Schadewijk, TIBO, Stichting Landschapsbeheer, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid)

1. Welkom nieuwe leden

Enkele nieuwe leden presenteren zich:

- Roel Selen, milieugezondheidskundige bij de GGD
- Henk van Gestel en Liesbeth Hoeks van de Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer
- Rob Rietveld die de Belangenvereniging ondersteunt. Rob is de directeur van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines.

2. 'Praatstuk Notitie Reikwijdte en Detailniveau'

De gemeente Oss heeft de klankbordgroep gevraagd te reageren op het toegezonden 'praatstuk Notitie Reikwijdte en Detailniveau' (NRD). Dit praatstuk vormt de eerste aanzet voor de NRD. In de NRD nemen we de uitgangspunten op voor het MER.

Bastian van Dijck van Antea Group verzorgt een presentatie over het praatstuk en licht de verschillende concept-onderzoeksalternatieven uit het 'praatstuk' toe. Het gaat in totaal om 12 voorgestelde alternatieven. Het voorstel is om al deze alternatieven in het MER te onderzoeken. Het is belangrijk dat we straks in het MER de effecten van zowel minimale als maximale opstellingsvarianten beschrijven, alsook de effecten van een aantal tussenvarianten. Alleen dan kan de gemeenteraad een goede afweging maken over een te kiezen opstellingsvariant. (Deze keuze kan ook een variant zijn op of een combinatie van één van de nu gepresenteerde alternatieven.)

De nu gepresenteerde alternatieven gaan uit van 3 tot 11 windmolens. De helft van de voorgestelde onderzoeksalternatieven gaat uit van lagere windmolens (vanaf 135 meter), de andere helft van hogere windmolens (tot 210 meter). In het MER onderzoeken we de voorgestelde alternatieven straks op vele aspecten: geluid, slagschaduw, radarverstoring, natuur, volksgezondheid, etc.. Antea Group heeft al deze onderzoeksaspecten beschreven in het praatstuk.

De gemeente vraagt de klankbordgroep nu niet om te kiezen uit de gepresenteerde varianten. De gemeente vraagt alleen of de gepresenteerde alternatieven de goede alternatieven zijn voor het onderzoek. En of er geen alternatieven ontbreken. De gemeente vraagt dus of er met deze alternatieven een volledig onderzoeksbeeld ontstaat. Laten we hiermee straks alle hoeken van het speelveld zien?

De opmerkingen vanuit de klankbordgroep zijn de volgende:

- Worden nieuwe innovatieve vormen van windenergie meegenomen in de onderzoeken? Het is teleurstellend dat de gemeente toch weer uitgaat van de bestaande windmolentechnieken. Antwoord: We kijken steeds naar de laatste stand van de techniek die zich in de praktijk bewezen heeft. We volgen innovatieve ontwikkelingen.
- Houdt de gemeente rekening met de eerder gemaakte opmerkingen tijdens het voortraject? Antwoord: In een reactienota die bij het raadsvoorstel was gevoegd staat op welke manier we rekening houden met alle gemaakte opmerkingen. De reactienota voegen we bij dit verslag.
- Worden er ook modellen doorgerekend waarbij wordt uitgegaan van typen windmolens die minder geluid produceren? Antwoord: ja, hier doen we ook onderzoek naar.
- Waarom komen er geen windmolens op het bedrijventerrein zelf? Antwoord: Eerder is onderzocht waar mogelijkheden zijn op de bedrijventerreinen, uitgaande van bestaande milieubelemmeringen en radaronderzoek. Vanwege milieubelemmeringen en radarverstoring bleef alleen de noordrand van Elzenburg-De Geer over. Dit gedeelte van het bedrijventerrein is meegenomen in het zoekgebied. Met enkele hier gevestigde bedrijven praten we op dit moment over een eventuele windmolen op hun terrein.
- Waarom wachten we het nieuwe provinciale beleid niet af voordat we met Elzenburg-De Geer starten? Antwoord: Het nieuwe provinciale beleid is nog niet vastgesteld. De gemeente wil op korte termijn concreet met de ambities duurzaamheid aan de slag en niet afwachten. Gebruik maken van het nieuwe provinciale beleid vraagt bovendien om een gemeentebrede visie op wat geschikte locaties zijn. Dit laatste vraagt ook tijd (traject gemeentebrede visie loopt al wel). De verwachting is bovendien dat het niet een keuze wordt voor òf de locatie Elzenburg-De Geer òf een andere locatie, maar dat het nodig is meerdere locaties te ontwikkelen.
- Kan de gemeente een kaartje maken waarop de afstanden tot woningen/woongebieden zijn te zien? Antwoord: ja, in de volgende concept-NRD nemen we deze afstanden op, op één of meerdere kaartjes.
- Onderzoekt de gemeente ook alternatieven in het MER die uitgaan van meerdere typen windmolens in één opstelling, bijvoorbeeld hoge en lage windmolens? Antwoord: nee, want dit stuit uit landschappelijk oogpunt op te veel bezwaren.
- Waarom worden in een MER vaak alleen de geluidseffecten onderzocht van concrete typen windmolens? Waarom wordt in plaats hiervan niet gewerkt met een lijstje met categorieën van geluidbelasting, uitgedrukt in decibellen (van lichte tot zware belasting), waarbij de geluidseffecten van elke categorie worden beschreven? Antwoord: We kijken of dit mogelijk is.

- Voert de gemeente voor ieder te onderzoeken alternatief een apart radaronderzoek uit?
Antwoord: Dat weten we nog niet. Indien nodig, doen we dat.
- Kan de gemeente in het MER uitgaan van het toestaan van een beperktere maximale geluidsbelasting, dan wettelijk toegestaan? Voorbeeld: Bij het beoordelen van geluidsoverlast bij nieuwe woningen door verkeerslawaaï, werkt de wetgever met een voorkeursgrenswaarde en een hogere grenswaarde. Voor de hogere grenswaarde kan eventueel ontheffing worden verleend, maar alleen als dit goed gemotiveerd kan worden. Bij geluidsproductie door windmolens geldt geen wettelijke voorkeurswaarde, maar alleen een maximaal toegestane waarde. De gemeente zou zelf een (lagere) voorkeurswaarde kunnen opnemen en kunnen besluiten dat deze niet mag worden overschreden. Antwoord: We zullen hiernaar kijken.
- Gelden voor bedrijven als eigenaar van een windmolen andere wettelijke eisen? Antwoord: Ja, als een windmolen onderdeel is van een bedrijfsinrichting gelden andere eisen.
- Er wordt gewezen op de natuurwaarden van het gebied. Neemt de gemeente deze goed mee? In het gebied zijn veel roeken aanwezig. Mensen zijn bang voor verhuizing van de roeken naar de dorpskernen bij plaatsing van windmolens. Antwoord: Ja er volgt een natuuronderzoek naar aanwezige flora en fauna.
- Bij vogels ligt de sterfte door windturbines relatief laag, maar dit geeft geen volledig beeld. Je moet ook kijken naar verstoring van de vogels (in het algemeen) en naar verstoring van trekroutes en voedselvluchten. Antwoord: Het aspect verstoring betrekken we bij het natuuronderzoek.
- Kijkt de gemeente voldoende naar watervogels bij de Hertogswetering? Het is belangrijk om te weten over hoeveel watervogels het gaat en hoeveel vogels er verstoord worden. Het IVN heeft 25 jaar gegevens over de watervogels bij de Hertogswetering verzameld, maar de gegevens hebben betrekking op het gebied dat net buiten het zoekgebied valt. De inventarisatie van de gemeente van vogels binnen het zoekgebied is veel korter. Is dit wel voldoende? Antwoord: We nemen alle relevante gegevens uit databanken en tellingen die beschikbaar zijn mee bij het onderzoek. We vragen het IVN om gegevens die zij belangrijk vindt aan de gemeente te verstrekken.
- Waarom hanteert de gemeente een onderlinge afstand tussen de windmolens van 4 keer de rotordiameter in plaats van de gangbare 5 keer de rotordiameter? Antwoord: de wettelijke range ligt tussen 3 en 5 keer de rotordiameter. We kijken hier nog nader naar.
- Is met plaatsing/onderlinge afstand rekening gehouden met de overheersende windrichting? Antwoord: Nee, nog niet. We komen hier op terug bij het vervolg.
- Worden windmolens in de praktijk daadwerkelijk stilgezet bij overschrijding van de wettelijke norm voor slagschaduw? Antwoord: Ja.
- Er wordt in de wettelijke normen geen rekening gehouden met mensen met gehoorapparatuur. Deze mensen hebben veel last van geluid. Voor mensen met migraine of epilepsie geldt dat deze veel last hebben van slagschaduw. Wordt hier rekening mee gehouden bij de onderzoeken? Antwoord: We kijken breed naar de effecten op gezondheid. De GGD wordt hierbij om advies gevraagd. We kunnen echter niet met iedere individuele situatie rekening houden. Bij gehoorapparatuur geldt bijvoorbeeld dat individuele situaties sterk verschillen.

- Besteedt de gemeente voldoende aandacht aan communicatie, bijvoorbeeld over hinder bij de aanleg/bouw van het windpark? Antwoord: Ja, we spreken met alle doelgroepen en stakeholders. Er wordt breed gecommuniceerd tijdens het gehele proces. Dit kan eventueel ook een aanbeveling zijn in het MER.
- Worden bij geluid maatregelen ter beperking onderzocht? Antwoord: Ja, eerst onderzoeken we de effecten (hinder), daarna de mogelijkheden om de hindereffecten te beperken. Hierbij kijken we eerst naar maatregelen aan de bron, dan in overdracht of op de gevel van omliggende woningen.
- Gevraagd wordt om ook te kijken naar elektromagnetische velden in verband met de ondergrondse bekabeling van en naar de windmolens. Antwoord: We nemen dit punt mee. Het is wel zo dat kabels tegenwoordig juist ondergronds worden gelegd omdat hiermee elektromagnetische straling wordt beperkt dan wel voorkomen.
- Houdt de gemeente rekening met oudere woningen die niet zijn geïsoleerd voor geluid volgens de nieuwbouwnormen? Bij de berekeningen gaan geluidbureaus standaard uit van een dempende werking van de buitengevel van 20 dB. Dit is niet realistisch voor veel bestaande woningen. Antwoord: We kijken hiernaar bij het vervolg. Vanuit het Bouwbesluit gelden er inderdaad specifieke nieuwbouweisen t.a.v. van de geluidwering (karakteristieke geluidwerendheid van uitwendige scheidingsconstructies) van ten minste 20 dB.
- Neemt de gemeente nieuwe ontwikkelingen, zoals de nieuwe mestfabriek op Elzenburg-De Geer mee in het MER? Antwoord: ja, dit is een zogenaamde autonome ontwikkeling, waarmee we in het MER rekening houden.
- Houdt de gemeente rekening met de maximaal toelaatbare bedrijven op Elzenburg-De Geer bij het beoordelen van de aan te houden afstanden tot de windmolens? Op Elzenburg-De Geer zijn maximaal categorie 5-inrichtingen toegestaan. Antwoord: Normaliter gaan we uit van de bestaande bedrijfssituaties, tenzij er nieuwe ontwikkelingen zijn te verwachten. We zullen afwegen of we in het MER naast het effect op de huidige bedrijfssituaties ook een doorkijk /gevoeligheidsanalyse kunnen maken van het effect bij maximale invulling van nog niet benutte planologische ruimte.
- Kan in de tabel waarin de criteria worden aangegeven die leiden tot verschillende onderzoeksalternatieven duidelijk worden aangegeven wat wettelijk vereist is en wat een zachte voorwaarde is. Antwoord: Dit zullen we doen.
- De Osse bomennotitie verhindert dat bomen in open gebied worden geplaatst. Dit terwijl mogelijk extra afschermend groen nodig is. Antwoord: In de landschappelijke notitie die bij het raadsvoorstel zat is gesproken over groen dicht bij randen van de dorpen (en niet in het open gebied). Dit werkt vaak effectiever om molens aan het zicht te onttrekken dan groen direct bij de molens. Bij het vervolgonderzoek kijken we naar mogelijkheden om het zicht op de molens te beperken en landschappelijke inpassing.

Planning vervolg

Medio oktober 2016 sturen we een verder uitgewerkte versie van de concept-NRD aan de klankbordgroep. Hierin nemen we bovenstaande opmerkingen mee. Op 1 november bespreken we deze uitgewerkte concept-NRD in de klankbordgroep. Daarna passen we het stuk opnieuw aan. Op 6 december 2016 besluit het college van B&W of de NRD kan worden vrijgegeven voor inspraak.

De inspraakperiode loopt vanaf 15 december 2016 tot en met 25 januari 2017. Om iedereen goed te informeren wordt er op 8 december 2016 een podiumbijeenkomst gehouden over de NRD. Op 6 december 2016 en 13 december 2016 organiseren we informatiebijeenkomsten in Haren en Berghem. Op 11 januari 2017 is er een inloopavond (locatie nog te bepalen).

N.b.: Op 13 oktober 2016 gaat Roel Selen van de GGD tijdens een podiumbijeenkomst in op de gezondheidsaspecten rond windmolenparken.

3. Gemeentebreed onderzoek duurzame energieopwekking

De gemeente legt uit dat het gemeentebrede onderzoek naar opwekkingsmogelijkheden voor duurzame energie in de zomer van 2017 aan de raad wordt aangeboden. Duidelijk is dan welke energievormen in beginsel waar opgewekt kunnen worden en in hoeverre we hiermee aan de gemeentelijke doelstelling kunnen voldoen. Deze informatie kan worden gebruikt bij de afweging over het project Elzenburg-de Geer in oktober 2017.

Het Waterschap vraagt aandacht voor waterenergie: waterkracht Maas / energiefabriek bij RWZI (initiatief Den Bosch loopt al, Oijen optie?).

De dorpsraad Berghem vraagt of we de grootverbruikers van energie in beeld hebben. Antwoord: Ja, per sector.

Wat doen bedrijven aan duurzaamheid vraagt de dorpsraad Berghem? Zij gebruiken veel energie. Alle bedrijfsdaken kunnen vol worden gelegd met zonnepanelen. Antwoord: Dit is niet afdwingbaar. Alleen maatregelen die binnen 5 jaar kunnen worden terugverdiend zijn afdwingbaar. De terugverdientijd voor zonnepanelen is langer dan 5 jaar. De bedrijven binnen de OIK bekijken volgens Wim Muller gezamenlijk hoe ze de komende tijd tot duurzaamheidsmaatregelen kunnen komen in hun bedrijven. Samen optrekken heeft voordelen (inkoop e.d.). Bedrijven zijn dus ook bezig met duurzaamheid.

4. Concept-participatieplan

De volgende belangrijke momenten komen er aan:

- 13-10-2016: Podiumbijeenkomsten over het onderwerp participatie. De verschillende mogelijkheden en participatiemodellen worden toegelicht. De klankbordgroep is van harte welkom. Het programma wordt vooraf nog toegestuurd aan de klankbordgroepleden.
- 1-11-2016: Het college van B&W behandelt een voorstel voor de opiniecommissie Ruimte over participatiemogelijkheden. Het voorstel wordt daarna naar de opiniecommissie gestuurd.
- 8-11-2016: Klankbordgroep windenergie over participatie. De klankbordgroep kan reageren op het opiniecommissievoorstel. De reacties van de klankbordgroep worden nagestuurd aan de opiniecommissie.

- 24-11-2016: Behandeling van het voorstel in de opiniecommissie Ruimte. Tijdens deze opiniecommissievergadering vragen B&W de raadscommissie om richting te geven aan de uitwerking van het concept-participatieplan. Er is een mogelijkheid tot inspreken tijdens deze vergadering.

De planning ná 24 november 2016 voor het opstellen van een concept-participatieplan werken we nog verder uit.

De klankbordgroep vraagt of de gemeente ook denkt aan participatie door bewoners binnen een afstand van 400 meter. Antwoord: De gemeente denkt aan een omgevingsfonds voor bewoners binnen een bepaalde afstand rondom de windmolens. Deze afstand is nog nader te bepalen. Opbrengsten van het windpark worden deels in het omgevingsfonds gestort. Dat geld kunnen de omwonenden besteden aan zaken die zij belangrijk vinden. Beoogd is mede-zeggenschap door wijk- en dorpsraden over de besteding van het fonds, maar de gemeenteraad moet hierover nog een besluit nemen.

Verder denkt de gemeente aan een duurzaamheidsfonds. Hieruit kunnen duurzaamheidsmaatregelen voor de hele gemeente worden betaald.

Of er naast deze 2 fondsen op individueel niveau voor direct omwonenden nog maatregelen nodig zijn, zal de gemeente nog afwegen.

De GGD merkt op dat het omgevingsfonds niet bedoeld mag zijn om gezondheidseffecten/schade af te kopen.

5. Rondvraag en sluiting

De vergadering wordt om 21.30 uur gesloten.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 1 november 2016

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, dorpsraad Megen, Haren, Macharen, wijkraad Schadewijk, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), IVN, OIK, Waterschap Aa en Maas, Energiecoöperatie Oss, GGD, Commissie MER.

Afwezig: TIBO, Stichting Landschapsbeheer, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid).

1. Bijpraten over laatste ontwikkelingen

De klankbordgroep over participatie die was gepland voor 8 november a.s. gaat niet door. Er is meer tijd nodig om het opinievoorstel over dit onderwerp voor te bereiden. De gemeente stuurt nu aan op behandeling van een voorstel in de opiniecommissie op 19 januari 2017. Er volgt per e-mail een nieuwe vergaderdatum voor een klankbordgroep over dit onderwerp.

2. Terugkijken naar de vorige keer (verslag).

Er zijn geen opmerkingen over het verslag.

3. Planning MER-traject tot aan de zomer 2017.

Het MER-traject is tot en met de zomer 2017 gepland. De gemeente zet uiteen welke communicatiemomenten, klankbordgroepvergaderingen en bestuurlijke beslismomenten zijn voorzien in het traject tot de zomer. De presentatie met al deze data wordt bij het verslag gevoegd en op de website geplaatst (www.oss.nl/windpark). Zo kan iedereen zien wat de vervolgstappen zijn. Het blijft echter wel een planning die we naar aanleiding van nieuwe inzichten of gebeurtenissen kunnen bijstellen.

4. Inleiding door Pieter Jongejans, secretaris van de commissie MER over de rol van de commissie in het MER-traject.

Pieter legt aan de hand van een presentatie uit wat de rol van de MER-commissie is. Ook geeft hij al een voorproefje van het advies dat de commissie MER gaat uitbrengen over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor Elzenburg-De Geer. De presentatie is bij het verslag gevoegd. Enkele belangrijke zaken die Pieter noemt zijn:

- de onafhankelijkheid van de MER-commissie
- de bemensing van de MER-commissie (per project wordt een commissie samengesteld met deskundigen die komen uit een pool van experts. Afhankelijk van de inhoud van het project wordt voor bepaalde experts gekozen. De experts werken in het hele land. De advisering

voor de commissie MER is een nevenactiviteit die de experts uitoefenen naast hun betaalde baan in de beroepspraktijk.)

- De Commissie m.e.r. geeft geen oordeel over het voornemen, het plan/besluit en ook niet over een voorkeursalternatief. Ze beoordeelt alleen of de milieuinformatie in het MER en de onderbouwing van het voorkeursalternatief vanuit milieuoogpunt voldoende en juist zijn.
- Het is niet verplicht om het advies van de Commissie over te nemen. Maar in de praktijk blijkt dat als de commissie aangeeft dat essentiële informatie in het MER ontbreekt en de gemeente het MER niet aanvult, dit tot vragen kan leiden in de bezwaar- en beroepsprocedures.

5. Bespreking concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

Algemene opmerkingen:

- De dorpsraad Megen, Haren, Macharen merkt opnieuw op dat er onvoldoende naar innovatieve technieken wordt gekeken.

Antwoord: We blijven binnen de kaders van het raadsbesluit: We maken een MER voor de huidige typen windmolens.

- De dorpsraad Berghem stelt dat er bij geluid iets wordt geschreven over effecten voor mensen met migraine, of gehoorapparatuur. Graag ook aandacht besteden aan slaapapneu.

Antwoord: Deze opmerking nemen we mee.

Per hoofdstuk:

Hoofdstuk 2

Waterschap: Figuur 2.2 Er staan meerdere rode cirkels. Wat is de grote cirkel? Antwoord: Dit is ook een invloedsgebied voor radarverstoring. Dit wordt verduidelijkt in de volgende versie.

Belangenvereniging Omwonenden: Worden de onderzoeksalternatieven ook onderzocht voor wat betreft radarverstoring? Antwoord: Ja, maar dit gebeurt alleen bij de maatgevende alternatieven. Waarschijnlijk kunnen we met het onderzoek van enkele alternatieven conclusies trekken voor radarverstoring voor alle alternatieven. Onderzoek gebeurt dus alleen voor zover noodzakelijk voor een goede beoordeling.

Hoofdstuk 4

Waterschap: Figuur 4.3 b Wat is het waterwinbos? Gaat dit om een waterwingebied? Wordt met het waterwinbos niet het gebied ten noorden van het aangewezen gebied bedoeld? Antwoord: Waarschijnlijk staat de aanduiding in de figuur verkeerd en moet die inderdaad naar het bosje ten noorden (in het waterwingebied) wijzen. Dit gaat de gemeente bekijken en corrigeren.

Antea Group: Pagina 25: De kenschets van het bedrijventerrein is nu nog aangegeven als 'pm'. Hier volgt nog een tekstvoorstel voor van de gemeente.

Belangengroep Omwonenden: Voert de gemeente flora- en faunaonderzoek uit aan de hand van informatie uit databanken of ook met praktijkonderzoek? Antwoord: Het onderzoek vindt via beide methoden plaats. De gemeente zoekt ook nog contact met het IVN voor de beschikbaarheid van gegevens.

Hoofdstuk 5

Belangenvereniging Omwonenden: Pagina 33: Zijn er geen beschermde diersoorten in het gebied? Antwoord: Uit de eerste inventarisaties/scans die zijn gedaan volgt deze conclusie. Het onderzoek loopt echter nog. De tekst wordt op dit punt genuanceerd.

GGD: Pagina 33: Er staat dat er voor volksgezondheid geen harde normen zijn, behalve die voor geluid. Slagschaduw is ook een wettelijke norm. De GGD stelt voor om meer uitleg te geven en deze tekst aan te vullen. Antwoord: De GGD kan eventueel zelf met een tekstvoorstel komen, dan wordt het aangepast. De GGD stemt hiermee in.

Belangengroep Omwonenden/NLVOW: Neemt de gemeente nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de verlichting op windmolens mee? Er is de mogelijkheid om met schalen de verlichting aan de onderzijde af te schermen. Ook kan de verlichting gedimd worden, afhankelijk van of er goed of slecht zicht is. Antwoord: In het MER beschrijven we eerst de effecten van de onderzoeksalternatieven. Daarna beschrijven we maatregelen om de effecten te beperken. Hier besteden we dus aandacht aan.

GGD: Hoofdstuk 5.3: Is het mogelijk om de afstand tot woningen in elk plaatje te laten zien (bij ieder te onderzoeken alternatief)? De Belangengroep Omwonenden en de dorpsraad Berghem willen graag een tekening op grotere schaal zodat het gebied rondom de windmolens ook beter te zien is (met de omliggende kernen en de stad). Antwoord: Afsproken wordt dat het kaartje op pagina 1 wordt gebruikt als ondergrond en dat hierop ook de afstanden tot de woningen en kernen die het meest dichtbij liggen, wordt aangegeven.

Antea Group: Bij alternatief 3a wordt de meest zuidoostelijke windmolen geschrapt. Deze wordt niet meegenomen in het onderzoek omdat deze ongeveer op 250 meter tot de dichtstbijzijnde woning gelegen is. Eerder is afgesproken dat bij de onderzoeksalternatieven een afstand van minimaal 350 meter wordt aangehouden.

Hoofdstuk 6

Waterschap: Bij de wateraspecten graag ook ingaan op waterkwaliteit en niet alleen op de kwantitatieve effecten. Antwoord: Dit nemen we mee.

De GGD vraagt of de gemeente bij het aspect hinder tijdens aanleg ook aan luchtkwaliteit toetst. Het antwoord is ja, voor zo ver aan de orde.

Hoofdstuk 7

Waterschap: Graag ook de keur van het waterschap in het beleidskader opnemen. Antwoord: Dit nemen we mee.

De GGD vraagt of er methoden zijn om effecten van het geluid op huisdieren en landbouwdieren te meten. Weten dierenartsen hier meer van? De NLVOW verwijst naar een hondenasiel in de gemeente Houten dat tussen windturbines is ingeklemd. We kunnen aan informatie komen door met dit hondenasiel contact op te nemen.

Afsluitend wordt afgesproken dat de klankbordgroep bij de volgende versie van de NRD een document krijgt met 'wijzigingen bijhouden'. Zo kan iedereen direct zien wat er is aangepast in de volgende versie.

6. Bespreking mogelijke opzet geluidsonderzoek in het kader van het MER.

Zoals aangekondigd hebben de Belangengroep Omwonenden, ondersteund door de NLVOW, de GGD, Antea Group en de gemeente vooroverleg gehad over de mogelijke opzet van het geluidsonderzoek.

Enkel belangrijke afspraken die hieruit zijn gekomen zijn de volgende:

- Voor 1 à 2 alternatieven rekent het geluidsbureau met een range (1 tot 3 types) aan windmolens. De range bestaat in ieder geval uit het meest stille en het meest lawaaiige type. Het is niet zinvol om de effecten van de range aan windmolens voor alle alternatieven te onderzoeken. Het gaat erom dat de minimale en maximale effecten duidelijk worden, als we kiezen voor een stil of juist niet stil type windmolen. Hiermee gaat Oss verder dan de meeste andere gemeenten. (Meestal worden alleen de effecten van 1 of 2 'referentieturbines', (meest gangbare turbines) onderzocht.
- Bij het berekenen van de geluidemissie wordt niet alleen aan de wettelijke geluidsnormen van 47 Lden en 41 Lnight getoetst. Het geluidsbureau geeft straks meerdere geluidcontouren weer op kaarten (per onderzoeksalternatief). De contouren geven aan hoeveel geluid de windmolens maximaal produceren (in decibellen) binnen de grens van de contouren bij een bepaalde windmolenopstelling. Op deze kaarten tekent het geluidsbureau ook de woningen binnen de contouren in. Zo kan iedereen zien hoeveel woningen binnen een bepaalde geluidscontour (bijvoorbeeld van 42 decibel) vallen. De NLVOW heeft in ieder geval gevraagd de 42 dB contour in te tekenen.
- Het geluidsbureau berekent de geluidbelasting op de gevels van de woningen.
- Het geluidsbureau berekent de cumulatieve geluidbelasting (met industrie, verkeer, spoor) en de toename ten opzichte van de huidige cumulatieve geluidbelasting.
- Het geluidsbureau vertaalt de gegevens uit de berekeningen naar het aantal gehinderden en de toename van het aantal gehinderden.
- Het geluidsbureau onderzoekt mogelijke mitigerende maatregelen en effecten hiervan. Dit doet het geluidsbureau voor de maatgevende alternatieven (wat betekenen deze maatregelen voor het geluid, de opbrengsten en de kosten).

- Het geluidsbureau kijkt aan de hand van literatuuronderzoek wat windmolens bijdragen aan laagfrequent geluid. Het geluidsbureau betreft ook het bestaande laagfrequente geluid van het bedrijventerrein hierbij. De gemeente weet niet of het zinvol is om laagfrequent geluid van de windmolens daadwerkelijk te gaan berekenen, omdat er geen berekeningsmodellen bestaan waarover landelijk overeenstemming bestaat. De NLVOW voelt meer voor metingen voor en na plaatsing van de windmolens om laagfrequent geluid te kunnen monitoren.
- Het geluidsbureau kijkt naar de effecten op huisdieren en landbouwdieren aan de hand van literatuuronderzoek.
- Het geluidsbureau kijkt naar effecten op mensen met migraine, gehoorapparatuur en slaapapneu aan de hand van literatuuronderzoek.
- De gemeente en Antea Group kijken met de GGD naar een methodiek om vervolgens ook de gezondheidseffecten van het geluid in beeld te brengen.

De dorpsraad Berghem wijst op het belang van afspraken over en naleving van een onderhoudsplicht. Dit is heel belangrijk om geluidsoverlast te voorkomen. Antea Group en NLVOW geven aan dat dit iets is voor het vervolg. De NVOW zal een lijst met mogelijke/wenselijke afspraken die je als 'buren' met de exploitant kunt maken verstrekken.

OIK vraagt aandacht voor de geluidsruijnte die op Elzenburg-De Geer nog aanwezig is. Deze mag niet worden benut door de nieuwe windmolens. Dan blijft er niks over voor de bedrijven. Antea Group geeft aan dat het MER ook ingaat op de effecten van de windmolens op dit punt.

7. Rondvraag en sluiting

Niemand maakt gebruik van de rondvraag. De voorzitter sluit de vergadering rond 21.15 uur.

Reactie en vragen bewonersplatform Berghem- MHM op de notities en verslagen.

1 Aangepaste notitie reikwijdte en detailniveau (NDR)	28 november 2016.
2 Opinienota participatie	22 november 2016
3 Advies aan B&W samenwerking Raedthuys.	22 november 2016
4 Verslag klankbordgroep gemeente	1 november 2016
5 Notitie onderzoeksmethodiek geluid anteagroup.	16 november 2016

1 Aangepaste notitie reikwijdte en detailniveau (NDR.

Gezondheid bepalingen volgende in onderzoek meenemen?

- 1^e Nu al kijken wat er kan gebeuren t.a.v. gezondheidsklachten.
- 2^e Hoe gaan we om met klachten als de windmolens er staan.
- 3^e Afstand tot woningen? Hoeveel woningen vallen binnen welke afstand, van de verschillende opties.
Per opstelling graag een inventarisatie van het aantal woningen per afstand.

2 Opinienota participatie.

Voorstel 1

Een deel van de opbrengst moet ten goede komen aan de directe omwonende die de grootste gevolgen ondervinden van het windpark (buren regeling). Het omgevingsfonds voor de omwonende, zodat iedereen er van profiteert en niet alleen het duurzaamheidsfonds is nu zo algemeen gesteld dat het lijkt of iedereen er van kan profiteren.

Een gebiedsfonds is primaire ingesteld om de directe omgeving te laten meeprofiteren van de komst van een windpark, (naast lasten ook wat lusten). Het moet niet gelijkgesteld worden aan een duurzaamheidsfonds.

Het duurzaamheidsfonds moet uit andere financiële baten worden gevuld en niet uit de vermelde € 0,40- € 0,50 per MWH (NWEA gedragscode).

Voorstel 2

Hoe participatie geregeld gaat worden is voor ons niet interessant, de opbrengsten voor het duurzaamheidsfonds mogen niet ten koste gaan van het omgevingsfonds en daarmee te laste gaan van de tegemoetkoming voor de directe omwonende.

Voorstel 3

Dit is alleen voor de omwonende van belang, het mag niet ten kosten gaan van het omgevingsfonds,

3 Advies aan B&W samenwerking met Raedthuys.

Het maakt ons niets uit, wel dat het eenduidig is en een eenmalig besluit is. De uitkomst mag echter niet de keuze voor het meest optimale (met de minste overlast) opstellingsvariant in de weg staan

4 Verslag 2 klankbordgroep gemeente.

De vragen zijn al eerder gesteld in de mail van 1 december 2016, de gemeente heeft hierop gereageerd ook op 1 december ook op het artikel in het BD van 30 november.

Nemen aan dat deze punten als aandacht punten bij de verdere ontwikkeling worden meegenomen.

5 Notitie onderzoeksmethodiek geluid anteagroup.

Dat er een inventarisatie komt van de woningen nabij de geluidnorm 47Lden en 41Lnight op de geluidsdemping van de woningen in het gebied. Oude woningen hebben vaak niet zo'n goede geluidisolatie waardoor de overlast binnenhuis veel erger zou kunnen zijn dan beoogd door de wetgever.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 14 maart 2017

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, Dorpsraad Megen, Haren, Macharen, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), TIBO, OIK, Waterschap Aa en Maas, GGD.

Afwezig: Wijkraad Schadewijk, IVN, Stichting Landschapsbeheer, Energiecoöperatie Oss, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid).

1. Welkom en verslag vorige vergadering

Roger Strik wordt welkom geheten als nieuw dorpsraadslid voor Berghem.

Er zijn geen opmerkingen over het verslag. Het verslag wordt vastgesteld.

Op vraag van de dorpsraad ligt de gemeente toe hoe “direct omwonenden” zijn gedefinieerd: de bewoners die het dichtstbij het zoekgebied wonen (Huisdaalsestraat, Harenseweg, Broekstraat, Bossekampstraat).

2. Inleiding stand van zaken onderzoeken MER

Bastian van Dijk van Antea Group licht toe welke onderzoeken er allemaal zijn uitgevoerd, aan welke onderzoeksvragen momenteel nog gewerkt wordt en hoe het proces op hoofdlijnen verder verloopt. De presentatie is bij dit verslag gevoegd.

3. Presentatie landschappelijke beoordeling van de onderzoeksalternatieven

Clim Soree van Bosch Slabbers licht toe hoe de 12 onderzoeksalternatieven landschappelijk zijn beoordeeld en welke criteria bij de beoordeling zijn gebruikt. Hij toont na afloop van de presentatie hoe je met het programma Windplanner door de omgeving kunt ‘lopen’ (basis is Streetview) en dan zicht op de verschillende windmolenopstellingen hebt. De 12 windmolenstellingen zijn in het programma verwerkt. Voor het optimaal kunnen toepassen van het programma zijn ook recente foto’s van de omgeving genomen. Klankbordgroepleden kunnen aangeven vanaf welke locaties zij de alternatieven in Windplanner willen zien.

Duidelijk dat het jonge programma Windplanner nog niet volmaakt is. Er zitten nog fouten in, waardoor niet alles wat je ziet klopt met de werkelijkheid. De NLVOW geeft aan dat zij ook met dit programma werkt en de fouten herkent. Voor het landschapsbureau Bosch Slabbers is Windplanner in deze fase een goed hulpmiddel bij de beoordeling geweest. Op een later moment bij het concept-MER volgen betere (statische) visualisaties. De gemeente wil de lezer van het concept-MER straks in ieder geval een goede indruk geven van het concept-voorkeursalternatief.

De dorpsraad Berghem geeft aan dat de windmolens die Raedthuys eerder op een panoramascherf liet zien groter leken. De gemeente geeft aan dat de getoonde voorbeeldopstellingen en turbines toen wel anders waren, maar de gemeente gaat deze foto's ook nog opnieuw bekijken.

Naschrift (De heer van Minnebruggen van Bosch Slabbers gaf na de vergadering aan dat er altijd een verschil van beleving is bij het van dichtbij kijken naar foto's op een panoramascherf en het van veraf kijken naar foto's op een plat scherf.)

Naar aanleiding van de presentatie geeft de NLVOW aan dat met een paar simpele optimalisaties (verschuiving van windmolens) veel te verbeteren valt aan de scores van de alternatieven in het rapport. Nu staan de molens bijvoorbeeld net niet helemaal in een grid. De heer Soree bevestigt dit en laat voorbeelden van eenvoudige optimalisaties zien. Deze staan ook in het rapport zelf, maar hij wilde vanavond eerst de beoordelingen van de onderzoeksalternatieven sec laten zien. Dat is wat in deze fase de opdracht was van de gemeente.

4. Presentatie natuuronderzoeken en onderzoek Bodem en water

Bastian van Dijck van Antea Group licht de onderzoeken toe. Omdat het IVN en Stichting Landschapsbeheer er vanavond niet bij zijn neemt de gemeente met hen nog apart contact op.

Het Waterschap heeft een paar opmerkingen bij het rapport Bodem en Water die ze per e-mail aanlevert.

5. Presentatie onderzoeken slagschaduw, energieopbrengsten/vermeden emissies

Wilco Wolfs van Antea Group licht de onderzoeken toe.

De dorpsraad Berghem vraagt of een windmolen op ieder moment stil kan worden gezet. Wilco geeft aan dat dit technisch mogelijk is.

Er ontstaat discussie over de grootte van een huishouden waarmee je moet rekenen als je aangeeft hoeveel huishoudens met windmolens van stroom kunnen worden voorzien. Antea Group is van het CBS-cijfer uitgaan, ongeveer 2,5 persoon per huishouden, 3.500 kWh per jaar verbruik. De dorpsraad MHM vindt dat dit een te optimistisch beeld geeft van de op te wekken stroom door windmolens. Antea Group zegt bereid te zijn ook aan te geven hoeveel grotere huishoudens (bijv. van 4 personen, 4.500 kWh per jaar verbruik) van stroom kunnen worden voorzien met een windmolen om zo een bandbreedte in beeld te brengen.

De NLVOW vraagt om ook vollasturen (uren waarop windmolen op vol vermogen draait) in het rapport op te nemen en op basis hiervan opbrengstvergelijkingen te maken. Antea Group brengt deze in beeld.

De dorpsraad Berghem vraagt in hoeverre er is gekeken naar de benodigde infrastructuur voor de stroom. De gemeente heeft hierover contact met Enexis. Er moet een nieuwe verbinding

(middenspanning 10-30kV) worden aangelegd en worden aangesloten bij het station Landweerstraat-Zuid, bij de spoorwegonderdoorgang bij de N329. Daar is ook voldoende resterende ruimte. Er moet dus een afstand van ongeveer 2,5 kilometer worden overbrugd.

6. Afspraken over het vervolg

De eerste vergadering is op 21 maart. Dan wordt de tweede serie concept-onderzoeken besproken (geluid, effect op verspreiding stoffen, gezondheid). Zo veel mogelijk concept-onderzoeken worden vooraf toegezonden.

Iedereen kan tot 5 april reacties indienen op alle concept-onderzoeken: Ontbreken er nog zaken? Zijn er vragen of opmerkingen over de aanpak?

Vervolg in mei

In mei worden twee klankbordgroepvergaderingen gehouden: Op 9 mei en op 31 mei. De eerder geplande data van 23 mei en 30 mei vervallen hiermee.

Tijdens de eerste bijeenkomst op 9 mei worden het concept-MER en het concept-voorkeursalternatief (of concept-voorkeursalternatieven) gepresenteerd. Daarna kan iedereen de stukken gaan lezen. Tijdens de tweede bijeenkomst op 31 mei kan iedereen vragen stellen en opmerkingen maken over de stukken. Uiterlijk 15 juni kunnen de belangenorganisaties en wijk- en dorpsraden uit de klankbordgroep advies uitbrengen over het concept-MER en het concept-voorkeursalternatief (als hieraan behoefte bestaat). Alle adviezen worden betrokken bij het opstellen van het raadsvoorstel voor 26 oktober 2017.

7. Rondvraag en sluiting

Niemand maakt gebruik van de rondvraag. De voorzitter sluit de vergadering rond 22.00 uur.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 21 maart 2017

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, Dorpsraad Megen, Haren, Macharen, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), Energiecoöperatie Oss, IVN, vertegenwoordiging buurbedrijven, GGD, TIBO.

Afwezig: OIK, Wijkraad Schadewijk, Stichting Landschapsbeheer, Waterschap Aa en Maas, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid).

1. Verslag vorige vergadering

Bij punt 1 van het verslag van 14 maart is niet vermeld dat het de dorpsraad MHM was, die had gevraagd hoe de 'direct omwonenden' worden gedefinieerd. De dorpsraad MHM vraagt dit in het verslag te verduidelijken. De gemeente past dit aan.

De dorpsraad Berghem merkt op dat een opmerking bij de presentatie over de landschappelijke beoordeling niet is genotuleerd. De dorpsraad heeft aangegeven dat de landschappelijke toetsingscriteria (zoals het wel of niet kiezen voor een wolk of een grid) voor haar minder belangrijk zijn dan de belangen van omwonenden (afstandscriterium). De dorpsraad Berghem wil dat de belangen van omwonenden zwaarder wegen en gaat hier nog op in, in het later uit te brengen advies.

De gemeente merkt op dat vóór 5 april sowieso nog gereageerd kan worden op de inhoud van alle concept-onderzoeken. Vanaf 9 mei, als het concept-MER klaar is, kan de klankbordgroep advies uitbrengen aan het gemeentebestuur over het concept-MER en het concept-voorkeursalternatief (vóór 15 juni). Alle adviezen worden betrokken bij het opstellen van het raadsvoorstel voor 26 oktober 2017.

2. Mededelingen

Ontwikkelingen in het parallelspoor over de ontwikkelmodellen en participatie,

De gemeente meldt dat zij de klankbordgroep op 26 april een raadsvoorstel over ontwikkelmodellen en kaders voor participatie zal sturen. De gemeente vraagt de klankbordgroep dan om hier voor 10 mei op te reageren per e-mail (indien gewenst). De reacties van de klankbordgroep kunnen dan nog worden doorgestuurd aan de adviescommissie Ruimte. Deze Commissie vergadert op 18 mei. Op 1 juni beslist de gemeenteraad over het raadsvoorstel. Het is allemaal heel krap qua planning.

De NLVOW merkt op dat de adviezen op 9 mei ook nog in de klankbordgroep besproken kunnen worden. De gemeente zal hier rekening mee houden bij het maken van de agenda.

3. Presentatie concept onderzoek geluid

Edwin Nieuwenhuizen van akoestisch bureau M+P licht samen met Bastian van Dijk de resultaten toe van het concept-onderzoek geluid. Edwin geeft aan dat het geluidonderzoek dat voor Oss is uitgevoerd erg uitgebreid is, uitgebreider dan bij een andere MER-ren. Er zijn voor alle 12 alternatieven 8 klassen van uitvoeringsvarianten bekeken. De uitvoeringsvarianten variëren van maximaal representatieve emissie tot extreem lage geluidemissie.

De heer Dingemans (vertegenwoordiger buurbedrijven) vraagt of met de juiste en variërende windsnelheden is gerekend. M+P beantwoordt bevestigend.

De dorpsraad Berghem vraagt of windmolens het geluid van verkeerslawaaï kunnen versterken. M+P antwoordt dat dit niet het geval is. De dorpsraad plaatst haar twijfels bij dit antwoord.

De dorpsraad Berghem merkt op dat het verschil tussen windmolens en spoorwegverkeerslawaaï is dat windmolens continu draaien en dat er maar af en toe een trein langskomt. M+P zegt dat dit verschil in de wettelijke norm is verwerkt. Bij de vaststelling van de norm is namelijk gebruik gemaakt van dosis-effect relaties.

De dorpsraad MHM vraagt waarom er bij de huidige geluidbelasting is uitgegaan van verkeersgegevens uit 2015. M+P geeft aan dat er gebruik is gemaakt van de gegevens die beschikbaar zijn, maar dat er met de huidige verkeersgegevens en verkeersmodellen ook is doorgerekend wat de verwachte geluidbelasting is in 2030.

De dorpsraad MHM vindt een toename van 6 dB in de periode tot 2030 (autonoom, nog zonder windmolens) erg fors, omdat je moet uitgaan van een logaritmische schaal. Antea Group merkt op dat het om een toename op het bedrijventerrein zelf gaat in de periode tot 2030. Gemiddeld is de geluidtoename (veel) minder dan 6 dB.

De dorpsraad Berghem vraagt of er rekening is gehouden met de toekomstige mestfabriek. Antea Group antwoordt dat deze niet apart is meegenomen voor geluid, maar binnen de aanname van maximale uitbreiding van het totale bedrijventerrein valt.

Het IVN vraagt of een forse geluidtoename wel mogelijk is binnen de geluidcontour van het industrieterrein. De heer Dingemans geeft aan dat de grootste toename van geluid op het bedrijventerrein zelf te zien is. Daar kan het.

Het IVN vraagt of er bij de berekening van het aantal slaapgestoorden rekening is gehouden met geluidpieken. Wordt men ook wakker van pieken? M+P antwoordt dat in de bepaling van de relatie tussen geluidbelasting en hinder/slaapverstoring alle geluid is meegenomen (dus indirect ook pieken).

De dorpsraad Berghem vraagt hoe het zit met geluid als je de windmolens in 'idle' (vrije modus) zet. M+P antwoordt dat dit veel minder geluid produceert.

Het IVN vraagt of het mogelijk is de molen(s) met de meeste overlast op gezette tijden individueel stil te zetten. Antea Group geeft aan dat dit inderdaad per molen kan en niet persé voor het gehele park hoeft. Het voert te ver om dat in dit stadium voor elk alternatief en elke variant gespecificeerd uit te werken. Voor het MER wordt nu nog uitgegaan van stilstand/noise mode voor het windpark als geheel. Bij optimalisatie richting/van het voorkeursalternatief kan wel verder gespecificeerd worden (dit met name omdat stilstand/noise modes van één of enkele molens minder negatief doorwerken op de energieopbrengst).

De dorpsraad Berghem vraagt hoe het zit met isolatiemogelijkheden van de geluid producerende onderdelen van turbines bovenin (tandwielen e.d.). M+ P geeft aan dat molens steeds stiller worden. De gondel is goed geïsoleerd en de ontwikkelingen op dit punt gaan steeds verder. Dit is ook in het belang van producenten die de molens willen plaatsen.

De heer Dingemans geeft aan dat de focus heel erg ligt op de geluidbelasting van woningen. Hij vraagt zich af of de bedrijfsbelangen voldoende zijn meegenomen. Souperen de windmolens de geluidruimte voor de bedrijven op? M+P geeft aan dat de geluidbelasting op de zonegrens bepalend is voor de geluidruimte van de bedrijven en dat voor windmolens alleen het Activiteitenbesluit geldt. Dit zijn twee losse zaken die elkaar niet beïnvloeden. De gemeente kan deze zaken mogelijk wel bij elkaar laten komen bij ruimtelijke keuzes die ze maakt. Ook is de vraag hoe het zit met windmolens die onderdeel zijn van de inrichting. Souperen deze windmolens wel de nog beschikbare geluidruimte op, omdat ze onderdeel zijn van de inrichting? De gemeente zoekt dit uit.

Naschrift M+P:

<http://www.infomil.nl/onderwerpen/hinder-gezondheid/geluid/inhoudelijk-dossier/regelgeving/activiteitenbesluit/specifieke/windturbines/>

"De geluidbelasting van windturbines op een gezoneerd industrieterrein blijft buiten beschouwing bij het toetsen aan de zone. Dit volgt uit artikel 1b van de Wet geluidhinder. Met de inwerkingtreding van de vierde tranche van het Activiteitenbesluit op 1 januari 2016 gelden de grenswaarden voor windturbines niet langer bij woningen op een gezoneerd industrieterrein."

N.b. Ondanks de informatie op Infomil gaan Antea Group en de gemeente dit nog verder na via andere kanalen om 100% zekerheid hierover te verkrijgen.

4. Presentatie concept onderzoek verspreiding van stoffen

Hans Erbrink van Erbrink Stacks Consult licht het concept-onderzoek toe dat gaat over een mogelijk andere verspreiding van stoffen in de lucht door windmolens. Hij concludeert dat het worst case alternatief 1A (11 lagere windmolens) een mogelijk relevant geureffect kan hebben op

een beperkt gebied op en direct ten noorden van het bedrijventerrein. De twee zuidelijke windmolens op het bedrijventerrein veroorzaken dit effect.

De GGD vraagt of de turbulentie achter de windmolen verandert als de wind dwars op de molen staat. Erbrink Stacks geeft aan dat de molen meedraait als de windrichting verandert.

De dorpsraad Berghem vraagt zich af of de afstand waarbinnen sprake is van mogelijke invloed op verspreiding van stoffen 2 km is. Erbrink Stacks Consult geeft aan dat de beïnvloedingsafstand 1 à 2 km is.

Het IVN vraagt of de stad Oss bij noordoostenwind meer binnen de invloedssfeer van het industrieterrein komt te liggen na plaatsing van windmolens. Erbrink Stacks Consult antwoordt dat in de berekeningen rekening is gehouden met alle windrichtingen en een jaargemiddeld klimaat/weerbeeld. De berekeningen laten zien dat windmolens op en nabij Elzenburg De Geer geen effect hebben op concentratie van stoffen en geur in Oss.

De dorpsraad Berghem vraagt zich af of er wel voldoende rekening is gehouden met de overheersende windrichting. Erbrink Stacks Consult geeft aan dat het rekenmodel rekening houdt met alle windrichtingen die lokaal ieder uur voorkomen. Er is dus rekening mee gehouden.

De heer Dingemans vraagt of er rekening is gehouden met geurcumulatie? Erbrink Stacks Consult antwoordt bevestigend en zegt dat alle bronnen bij het worst case scenario met 11 (zelfs 12) windmolens in beeld zijn gebracht en meegenomen in het onderzoek.

De dorpsraad Berghem vraagt hoe het zit met het bedrijf Agrifirm. Beïnvloeden de windmolens de verspreiding van de uitstoot van dit bedrijf? Erbrink Stacks Consult antwoordt dat dit nauwelijks het geval is. Als je naar individuele bedrijven kijkt, is alleen bij Bracofeed effect op de wijze van verspreiding van uitstoot door de windmolens, maar de geurconcentraties van Bracofeed zijn niet zo hoog. De emissies van Bracofeed zijn overigens wel vergund, maar er is nog niet gebouwd. Als je naar cumulatie kijkt wordt het anders, dan zijn er wel aandachtspunten.

De heer Dingemans geeft aan dat Erbrink Stacks Consult wel van heel erge worst case scenario's is uitgegaan: Erbrink Stacks Consult gaat uit van de richtwaarden voor respectievelijk dicht en beperkt bebouwd gebied. Erbrink Stacks Consult bevestigt dit.

De GGD merkt op dat Bracofeed het vergunde bedrijf nog niet heeft gerealiseerd. Erbrink Stacks Consult geeft aan dat rekening is gehouden met de toegestane situatie op basis van wetgeving en vergunningen.

5. Concept-onderzoek volksgezondheid

De heer Selen van de GGD licht het concept-rapport toe waarin de gevolgen voor de volksgezondheid zijn aangegeven. De GGD merkt op dat er nog veel onzekerheden zijn. De GGD

kan de effecten van slagschaduw, geluid en verspreiding van stoffen niet zo maar bij elkaar optellen en conclusies trekken, omdat er met andere grootheden wordt gewerkt. In het slagschaduwonderzoek wordt het aantal woningen vermeld dat hiervan last heeft, in het geluidonderzoek het aantal gehinderden. Daarnaast kunnen aspecten elkaar mogelijk beïnvloeden (bij gelijke geluidniveaus wordt meer hinder gerapporteerd wanneer men zicht heeft op de molens of slagschaduw ervaart) en kunnen andere factoren nog van invloed zijn op de resultaten (bijv. cumulatie van geluid). De resultaten dienen met een slag om de arm te worden geïnterpreteerd. Daarom geeft de GGD alleen weer hoe de alternatieven zich onderling tot elkaar verhouden, voor wat betreft het aspect gezondheid. Er kan geen uitspraak worden gedaan of bepaalde alternatieven gezondheidskundig gezien acceptabel/onacceptabel zijn. Mitigerende maatregelen (voor geluid en slagschaduw) en aanvullende berekeningen voor verspreiding van geur/stoffen zijn ook nog niet meegenomen en kunnen nog invloed hebben op de uiteindelijke resultaten.

De dorpsraad Berghem geeft aan dat de GGD alleen maar verwachtingen uitspreekt. Er wordt geen concreet advies gegeven door de GGD. Ook mist de dorpsraad aandacht voor het onderzoek uit Portugal over laagfrequent geluid. De GGD geeft aan dat er wereldwijd veel onderzoek is gedaan naar laagfrequent geluid. Het gaat om de betrouwbaarheid en de omvang van onderzoeken ('peer review' onderzoek). Gekeken wordt naar onderzoeken waar (met de huidige kennis) wetenschappelijke overeenstemming over is. De GGD geeft aan dat er (met de huidige kennis) wetenschappelijke overeenstemming is dat laagfrequent geluid geen factor van belang is. Andere hinderaspecten (geluid, slagschaduw) blijken in de praktijk belangrijker voor mensen.

De dorpsraad Berghem vraagt welk gezondheidskader de GGD zou willen meegeven? Stel, als er klachten komen, hoe ga je hier dan mee om? Hoe los je dit dan op? Kan de gemeente vooraf aan verwachtingenmanagement doen? De dorpsraad Berghem wil zo veel mogelijk hinder voorkomen. De GGD geeft aan daarom 'aan de achterkant' ruimte te willen overhouden voor een leefbaarheidsfonds waaruit maatregelen worden betaald om eventuele knelpunten op te lossen, die vooraf niet zijn te voorzien. Vooraf is niet alles te voorspellen.

Het IVN vraagt of er hardere uitspraken kunnen worden gedaan over gezondheidseffecten. In Duitsland en Denemarken is veel ervaring met windmolens. Kunnen we daar geen kennis vandaan halen over mogelijke effecten? De afstanden tussen windmolens en woningen zijn daar over het algemeen groter.

De GGD geeft aan dat we de Nederlandse situatie niet goed kunnen vergelijken met Duitsland en Denemarken, omdat er inderdaad andere afstanden worden gehanteerd.

De dorpsraad Berghem vraagt wat laagfrequent geluid precies is. M+P geeft aan dat dit geluid tussen 20 en 200 Hz is. Onder de 20 Hz spreken we van infrageluid. Dit is alleen nog op de borst of via druk op het hoofd waar te nemen en niet meer met het gehoor. Windturbines veroorzaken in vergelijking met andere bronsoorten niet opvallend veel infrageluid.

6. Kosten, opbrengsten en planschade

Bastian van Dijck van Antea Group licht kort het concept-onderzoek over de kosten en opbrengsten van een turbine en planschade toe.

De NLVOW geeft aan dat bij de post kosten de financieringskosten niet zijn meegenomen. Dit terwijl aan de inkomstenkant wel de SDE-subsidie is meegenomen, waarmee de financiering gedekt wordt.

De heer Dingemans geeft aan dat de 12 alternatieven onderling niet zijn vergeleken: Er zijn geen financiële opbrengsten per alternatief aangegeven. Antea Group gaat dit alsnog verwerken.

Naschrift: In de notitie over kosten is wel een overzicht en grafiek opgenomen over de verwachte inkomsten per alternatief. Per abuis is dit niet opgenomen in de presentatie.

Voor wat betreft planschade geeft het IVN aan dat de eendenkooi commercieel niet meer in gebruik is. Dit scheelt mogelijk in de planschade.

De NLVOW waarschuwt de dorpsraden voor het feit dat het minimumforfait bij planschade (deel dat voor eigen rekening blijft) som ook meer dan 2 procent kan bedragen. Hij ziet dit steeds vaker. Dit is een aandachtspunt.

De dorpsraad Berghem vraagt of afschrijving plaatsvindt op economische of technische gronden. Duurzaam handelen vraagt dat je de molen niet te snel vervangt. De gemeente antwoordt dat de molens financieel worden afgeschreven in 15 jaar, maar daarna kunnen ze technisch gezien blijven doordraaien. De technische levensduur is ongeveer 25 jaar. Of je gaat vervangen of niet, weeg je af na 15 jaar. De NLVOW geeft aan dat je als exploitant binnen je boekhouding een restwaarde na 15 jaar kunt hanteren. De windmolens vertegenwoordigen een restwaarde omdat ze kunnen blijven doordraaien of kunnen worden verkocht.

De dorpsraad Berghem vraagt of de stroom echt naar het hoogspanningsstation op de Landweerstraat moet worden getransporteerd en niet lokaal kan worden afgevoerd via de ringleiding. De NLVOW geeft aan dat je de stroom van Tennet moet afvoeren via het hoofdnetwerk en niet lokaal mag afvoeren.

7. Afspraken over het vervolg

Iedereen kan tot 5 april reacties indienen op alle concept-onderzoeken: Ontbreken er nog zaken? Zijn er vragen of opmerkingen over de aanpak?

De eerstvolgende vergaderingen zijn op 9 mei en op 31 mei. Dan bespreken we het concept-MER en het concept-voorkeursalternatief. Iedereen kan hier advies over geven tot 15 juni.

Alle adviezen worden betrokken bij het opstellen van het raadsvoorstel voor 26 oktober 2017.

8. Rondvraag en sluiting

Niemand maakt gebruik van de rondvraag. De voorzitter sluit de vergadering rond 22.15 uur.

Reactie afzonderlijke onderzoek(s) rapporten op MER.

Reactie bewonersplatform Berghem- MHM. Het bewonersplatform heeft in de bespreking van 30 maart de afzonderlijke rapporten besproken en heeft de volgende reacties/ opmerkingen.

1 Slagschaduw.

Optie A1 t/m 3A zijn geen opties voor ons als bewonersplatform (zie varianten blad 2-25 uit notie). De stelling van ons is:

Reactie:

is goed opgesteld onze stelling is: slagschaduw nul optie, geen hinderlijke Slagschaduw op de woningen. Opstelling 4A en 4B komen als optie het beste er uit.

2 Natura 2000 wet natuurbescherming.

De eendenkooi zou discutabel kunnen zijn, maar er zijn geen argumenten op dit in stelling te kunnen brengen.

Reactie:

Er zijn geen argumenten er zijn geen extremen uit het onderzoek ligt deze onder de 1% van de jaarlijkse sterfte van de jaarlijkse sterfte die nu al optreed.

3 Beschermde plant en diersoorten.

Als er zeldzame diersoorten zijn zullen we gebruik moeten maken van de kennis van de natuurgroep(en) die betrokken zijn bij het overleg.

Reactie:

De opties 4B, 5A en 6B komen als beste optie eruit daar de sterfte het effect op nul uitkomen.

4 Licht.

Hoe is of zal de overlast zijn van de verlichting op de windmolens?

Reactie:

Dat de omwonende geen overlast mogen ondervinden van verlichting, bij windmolens kleiner dan 150m is verlichting niet nodig. Bij hogere windmolens zou een afscherming moeten worden aangebracht zodat van geen enkele positie in de directe nabijheid de verlichting niet te zien is.

5 Radar.

De invloeden van radar i.v.m. vliegverkeer.

Reactie:

Van uit bewonersplatform zijn geen bezwaren.

6. Energie opbrengsten.

Er is een tabel van de 12 opstelling opties.

Reactie:

Er zijn een aantal die t.a.v. opbrengst en opstelling voor ons kunnen afvallen, dat zijn de opstellingen met 11 en 8 turbines. Opstelling 5B geeft de beste opbrengst met minimaal aantal windmolens, optie 3A is wel gunstig maar zijn 8 turbines.

Elzenburg/ De Geer

Bewonersplatform Berghem- MHM

email bew.platformberghem.mhm@kpnmail.nl

7 Bodem en water.

Reactie:

De opstelling van de turbines hebben nauwelijks invloed, er zijn geen belemmeringen.

8 Ruimte gebrek.

Het zicht vanuit de 3 kernen Berghem, Haren, Megen en Marcharen.

Reactie:

De opstelling van turbines hebben minimaal invloed op de ruimte, er zijn geen belemmeringen. Wel zullen afhankelijk van het aantal turbines grote invloed hebben op het uitzicht van de 3 dorpen/ kernen?

9 Geluidrapport.

Memo geluid Anteagroep (13 maart 2017 blad 27) tabel met varianten de groen gekleurde zij goed.

Reactie:

Wij vinden dat 42 Lden als uitgangspunt moet dienen en niet hoger mag zijn.

Ook bij die woningen waard Lden hoger ligt dan 42 zal voor een aantal personen/ woningen maatregelen getroffen moeten worden, zoals isolatie maatregelen waar bij geluid binnenhuis wordt gedempt

10 Luchtkwaliteit.

Reactie:

Geen bezwaarpunten daar luchtkwaliteit door windturbines niet extra toeneemt.

11 Memo kosten.

Planschade.

Reactie:

De op bladzijde 15 aangegeven planschade vergoedingen zullen later nog moeten bespreken (uit onderhandelen) in het overleg met de potentiële ontwikkelaar/exploitant.

12 Gezondheid.

Is inhoudelijk voor ons niet waardevol, is info die op basis van statistieken uitgewerkt.

Reactie:

Op basis van dit rapport geen opmerkingen, wel vragen wij ons af wat het psychische invloed kan hebben op omwonende, zijn hier al ooit eerder onderzoeken naar gedaan?

13 Externe veiligheid.

Reactie:

Geen opmerkingen.

Geen opmerkingen.

Elzenburg/ De Geer

14 Kosten.

Reactie:

Bewonersplatform Berghem- MHM

email bew.platformberghem.mhm@kpnmail.nl

Elzenburg/ De Geer

Bewonersplatform Berghem- MHM

email bew.platformberghem.mhm@kpnmail.nl

15 Hinder tijdens bouw/ aanvoer in het gebied.

Aanvoer van materialen windturbines tijdens bouw periode.

Reactie:

Langs aanvoer route een NUL meting uitvoeren van de woningen in het gebied, dit zal door ontwikkelaar moeten worden gedaan voordat de werkelijke plaatsing gaat starten. Dit i.v.m. mogelijke schadeclaims (huizen, bermen, enz.) als gevolg van de bouw en transport activiteiten.

Opmerkingen conceptrapport Bodem en Water Waterschap AA en Maas (via mail 7-4-2017)

Bijgaand onze opmerkingen op het rapport “bodem en water”. Overigens kunnen wij ons vinden in de uiteindelijke beoordeling (tabel in paragraaf 1.4).

Blad 6 laatste zin: Uit de kaarten blijkt juist dat bij de Hertogswetering de laagste grondwaterstanden optreden (in cm tov maaiveld).

In het plangebied wordt een zomer- en winterpeil aangehouden van 4,2 respectievelijk 3,8 m+NAP.

Blad 8: De drinkwaterwinning is nog steeds aanwezig, maar is al verminderd en wordt verder afgebouwd.

Blad 10: Waterschap heeft gegevens over de waterkwaliteit en ecologische kwaliteit van de Hertogswetering (meetpunt ter plaatse van de brug Megense Baan / Achterschajkse Walstraat. Een kwalitatieve beschrijving is opgenomen in de factsheet van waterschap Aa en Maas op het KRW-portaal:

<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/Beheer/Rapportage/Publiek?viewName=Factsheets&jaar=2015&maand=December>

Het betreft watergang met KRW-code: NL38_7D.

De beschrijving van de waterkwaliteit omvat ons inziens ook de ecologische kwaliteit.

Pagina 12 bovenste zin. Graag aangeven of er effecten zijn op de waterecologie.

Hierbij zou ook verwezen kunnen worden naar het rapport natuur.

Paragraaf 1.4:

We missen bij de beoordeling een uitspraak dat de windmolens kunnen blijven functioneren bij een eventuele inundatie van het reserveringsgebied waterberging danwel bij overstroming vanuit de Maas.

Tekstvoorstel voor in de beoordeling (§1.4):

De ligging van molens in het reserveringsgebied waterberging leidt niet tot een (wezenlijke) aantasting van waterbergend vermogen. Wel dient er rekening mee gehouden te worden dat de molens bij inundatie (veilig) kunnen blijven functioneren.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 9 mei 2017

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, Dorpsraad Megen, Haren, Macharen, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), Energiecoöperatie Oss, TIBO, OIK, vertegenwoordiging buurbedrijven, GGD, Waterschap Aa en Maas.

Afwezig: IVN, Wijkraad Schadewijk, Stichting Landschapsbeheer, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid).

1. Opening en verslag vorige vergadering

Daniëlle van Son van Waterschap Aa en Maas wordt welkom geheten als nieuw lid. Zij vervangt vanaf nu Eugène Heeremans.

Het verslag van 21 maart wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag vraagt de heer Dingemans (buurbedrijven) hoe de gemeente het actiepunt over geluid bewaakt. De gemeente zou nog uitzoeken of windmolens de nog beschikbare geluidruimte op het bedrijventerrein opsouperen. De gemeente komt binnenkort met een (aanvullend) antwoord en stuurt dit aan de klankbordgroep.

2. Inleiding wethouder Van der Schoot

De wethouder licht het collegebesluit van 9 mei toe over het vrijgeven van het concept-MER. Hij schetst de relatie met de grote gemeentelijke energieopgave en de gemeentebrede energieverkenning die is uitgevoerd om te kijken naar ruimtelijke mogelijkheden om duurzame energie op te wekken in Oss. Het gemeentebestuur kijkt bij concrete duurzame energieprojecten naar meer zaken dan alleen de belangen van omwonenden. De gemeente kijkt ook naar de bredere opgave, de economische haalbaarheid, maatschappelijke return en maatschappelijk draagvlak.

De dorpsraad Berghem vraagt aan de wethouder waarom de pers eerder is geïnformeerd over het collegebesluit dan de klankbordgroep. De wethouder geeft aan dat de klankbordgroep als eerste over het collegebesluit (op dezelfde dag) is geïnformeerd. Gelet op de snelheid van de huidige media is het intern houden van openbare collegebesluiten niet mogelijk en loopt het soms zo.

3 Presentatie concept-MER

Bastian van Dijck van Antea Group licht toe welke conclusies uit alle milieuonderzoeken zijn getrokken en hoe deze conclusies leiden tot een concept-MER-voorkeursalternatief en een concept-MER-opbrengstalternatief.

In de presentatie komt naar voren dat hogere windmolens, als naar energieopbrengst gekeken wordt, verhoudingsgewijs minder geluid veroorzaken dan lagere windmolens. De dorpsraad

Berghem vraagt of hoge windmolens minder hard draaien en daardoor minder geluid maken dan lagere windmolens. Antea Group antwoordt dat dit niet zonder meer het geval is. Bij een zelfde tipsnelheid draait de rotor langzamer bij hogere dan bij lagere windmolens. Maar langzamer draaien zorgt niet persé voor minder geluid.

De dorpsraad Berghem vraagt waarom 'windmolen 5' (zuidoostelijke molen) naar het westen is verplaatst in het opbrengstalternatief ten opzichte van het voorkeursalternatief. De dorpsraad vraagt of 'windmolen 5' ook in het voorkeursalternatief niet meer 'naar binnen kan worden getrokken' (meer westelijk en verder van de Broekstraat). Antea Group geeft aan dat molen 5 in het concept-MER-voorkeursalternatief dicht(er) op de Broekstraat staat vanwege ruimtelijke-landschappelijke overwegingen: het streven naar zo recht/strak mogelijke lijnen en hoeken. In het concept-MER-opbrengstalternatief is dit ruimtelijk-landschappelijk aspect enigszins losgelaten in de zoektocht om zoveel mogelijk molens in het zoekgebied te plaatsen, rekening houdend met de onderlinge afstand van 500 m en de afstand van 180 m tot het bedrijventerrein. De dorpsraad Berghem vindt dat je beter met omwonenden dan met landschap rekening kunt houden. De gemeente geeft aan dat het goed is om als dorpsraad hier op in te gaan in de uit te brengen reactie op het concept-MER.

De dorpsraad Berghem vraagt naar de grondposities. Op wiens gronden staan de geplande molens? De gemeente geeft aan dat grondposities geen rol hebben gespeeld bij het tot stand komen van de beide alternatieven. Alleen de onderzoeksresultaten zijn gebruikt bij het vormen van de alternatieven. Dorpsraad Berghem vindt echter dat er gekeken moet worden naar schuifmogelijkheden als er molens op gronden van Raedthuys zijn gesitueerd, om zo veel mogelijk opbrengsten lokaal te houden. De gemeente geeft aan dat opbrengsten realiseren geen doel op zich is. Het opwekken van duurzame energie is het belangrijkste doel, waarbij zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met belangen van omwonenden en milieubelangen. Deze zaken vindt de gemeente belangrijker dan het realiseren van opbrengsten. Verder mag de gemeente geen 'eigendomsplanologie' bedrijven.

De dorpsraad Berghem geeft aan dat met extra inkomsten door molens op gemeentegronden nieuwe duurzaamheidsprojecten gefinancierd kunnen worden. De gemeente beaamt dit laatste. De dorpsraad wil graag een kaartje met de eigendommen. De gemeente zal een kaartje met daarop de gemeentegronden verstrekken. De NLVOW geeft aan dat optieovereenkomsten (zoals Raedthuys heeft) niet openbaar zijn.

De dorpsraad Berghem vraagt of er een basisopstelling voor beide alternatieven kan worden gemaakt van 5 windmolens. Dus met andere woorden: Kan het alternatief van 7 molens ook terug naar 5? De gemeente geeft aan dat ook het college deze vraag andersom heeft gesteld in verband met mogelijke fasering: kan begonnen worden met 5 molens en uitgebreid worden naar 7? De vraag is of dit uit landschappelijk oogpunt mogelijk is. De gemeente gaat hier nog naar kijken.

De heer Dingemans vraagt of er ook visualisaties kunnen worden gemaakt vanuit de bedrijven MSD/Aspen. De gemeente gaat kijken of dit mogelijk is (zo mogelijk nog vóór de bedrijvenbijeenkomst).

De dorpsraden Berghem en MHM adviseren de gemeente nog met verbeterde visualisaties te komen. Nu is er vanuit een aantal gezichtspunten niks te zien en lijkt het effect van windmolens sowieso mee te vallen. De gemeente geeft aan dat als er niks te zien is, dit ook een beeld geeft, maar overweegt om de beelden waarop windmolens niet of slecht zichtbaar zijn, bij de volgende presentaties weg te laten. Sowieso volgen er nog bewegende beelden voor de informatieavonden. Dit heeft een toegevoegde waarde. De wieken van de molens draaien op deze bewegende beelden, dit is realistischer. Maar je blijft altijd discussie houden over de kwaliteit van visualisaties en beelden. De visualisaties zijn gemaakt door Windplanner, een bureau waarmee ook de NLVOW bekend is, maar dat nog gebreken kent, omdat het vrij nieuw is. Dit kunnen we ook vertellen op de informatieavonden.

De GGD vraagt of bij het voorkeursalternatief ook naar gezondheidsaspecten is gekeken. Zijn de effecten van geluid en slagschaduw bij elkaar opgeteld? Antea Group antwoordt dat er vooral naar geluid is gekeken omdat slagschaduw goed is te mitigeren.

4. Raadsvoorstel coördinatieregeling

De gemeente licht kort toe dat het voorstel is om de procedures voor het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen straks te coördineren. Dit zorgt voor een versnelling en is duidelijker naar inwoners. Er is ook één beroepsmogelijkheid. De NLVOW vraagt of dit ook met de Crisis- en herstelwet te maken heeft. De gemeente antwoordt dat dit niet het geval is. De Crisis- en herstelwet wordt straks ook toegepast voor het project, maar dan om een tijdelijke in plaats van een permanente bestemming te kunnen opnemen voor het windpark (in het bestemmingsplan).

5. Kaders voor participatie voor het 'Raedthuysdeel' van het project

De gemeente geeft aan dat het raadsvoorstel niet eerder dan op 9 mei kon worden vrijgegeven, omdat het een week later dan gepland, is behandeld door het college van B&W. Daarom kan iedereen tot en met woensdag 17 mei reageren. Deze reacties worden ter kennis gebracht aan de adviescommissie Ruimte die op 18 mei vergadert over het raadsvoorstel. Op 26 april is al wel de bijlage bij het raadsvoorstel gestuurd, waarin in principe dezelfde informatie staat. Hierover zijn de volgende vragen gesteld:

Het OIK vraagt hoe het zit met 25% overdracht van bouwrechten. Wat betekent het precies als Raedthuys 25% van de bouwrechten moet afdragen? Betekent dit ook 25% rendement? De gemeente bevestigt dit, maar geeft aan dat als Raedthuys maar één molen mag bouwen (zoals in het voorkeursalternatief) er moet worden gekeken hoe een kwart kan worden afgedragen. Want in dat geval bouwt Raedthuys zelf, dus worden er geen bouwrechten overgedragen en Raedthuys investeert in dat geval. Er kan dan alleen winst worden afgedragen.

De heer Dingemans vraagt hoe het zit met de afdracht bij de bedrijfsmolen? De gemeente geeft aan dat ook hier sprake is van afdrachten, waarover de gemeente afspraken zal moeten maken met de exploitant van de molen.

De gemeente meldt verder dat er gesprekken lopen met een grondeigenaar die geen contract met Raedthuys heeft gesloten, maar op wiens gronden nu wel een molen is geprojecteerd.

6. Raadsvoorstel ontwikkelmodellen

Het raadsvoorstel over de ontwikkelmodellen is niet behandeld door het college van B&W en teruggestuurd. Het college wilde meer inzicht in de risico's van de verschillende modellen, vóór de behandeling in de raad. De planning is nu dat dit raadsvoorstel in september in de gemeenteraad wordt behandeld.

7. Afspraken over het vervolg

Voor de volgende vergadering van 31 mei kan iedereen de stukken over het concept-MER bekijken. De gemeente stuurt op korte termijn een samenvatting van het concept-MER per e-mail. Het volledige concept-MER bevat 340 pagina's en zal alleen via www.oss.nl/windpark/MER zijn te raadplegen. Als er bijzondere wensen of vragen zijn, dan kan iedereen dit vóór de klankbordgroep van 31 mei aangeven. Dan proberen we hier op in te spelen.

Tot 16 juni kan iedereen reageren op het concept-MER, het concept-MER voorkeursalternatief en het concept-MER-opbrengstalternatief.

8. Rondvraag

De dorpsraad Berghem vraagt waarom er voor Heesch-West alleen nog naar mogelijkheden voor zonne-energie wordt gekeken. Aangegeven wordt dat ook windmolens nog deel uitmaken van de onderzoeksvraag die daarvoor is geformuleerd.

De dorpsraad MHM verwijst naar de ongelukkige samenloop van een bijeenkomst voor wijk- en dorpsraden over de gemeentebrede energieverkenning en de bijeenkomst in Berghem voor Elzenburg-De Geer. De gemeente geeft aan dat deze samenloop bekend is. Anders inplannen was echter niet mogelijk vanwege het strakke tijdsplan van het gemeentebrede traject, de voorkeur vanuit wijk- en dorpsraden voor een woensdag voor een avond over dit onderwerp en het feit dat alle woensdagen in mei al ingepland waren voor Elzenburg-De Geer (twee informatieavonden en een klankbordgroep). Omdat op verschillende openbare informatieavonden dezelfde presentatie wordt gegeven is opsplitsing van de wijk- en dorpsraden eventueel mogelijk. Beide dorpsraden geven aan zelf te kijken waar ze prioriteit leggen. De vanavond gegeven presentatie is grotendeels dezelfde als die voor de andere avonden. Verder komt er nog een podiumbijeenkomst voor de gemeentebrede energieverkenning op 15 juni.

Verslag klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer van 31 mei 2017

Aanwezig: Dorpsraad Berghem, Dorpsraad Megen, Haren, Macharen, Belangenvereniging Omwonenden Windmolens De Geer (met ondersteuning van NLVOW), Energiecoöperatie Oss, GGD.

Afwezig: Waterschap Aa en Maas, TIBO, OIK, IVN, vertegenwoordiging buurbedrijven, Wijkraad Schadewijk, Stichting Landschapsbeheer, Brandweer Brabant Noord (agendalid), provincie Noord-Brabant (agendalid)

1. Verslag vorige vergadering en mededelingen

Het verslag van 9 mei 2017 wordt ongewijzigd vastgesteld.

De gemeente deelt mee dat op een aantal percelen een voorkeursrecht (Wet voorkeursrecht gemeenten) is gevestigd. De reden is dat niet alle eigenaren van gronden waar mogelijk een windmolen komt, een overeenkomst hebben met Raedthuys. De gemeente heeft verder ook een voorkeursrecht gevestigd op gronden waar Raedthuys wel positie heeft genomen. De gemeente gaat na of de door Raedthuys gesloten overeenkomsten 'Wvg-bestendig' zijn.

De NLVOW vraagt of er gronden zijn waar zowel Raedthuys als de gemeente geen positie hebben en waar een windmolen komt volgens het concept-voorkeursalternatief en/of het concept-opbrengstalternatief. De gemeente geeft aan dat dit het geval is en zegt in gesprek te zijn met deze eigenaren (ook over het gevestigde voorkeursrecht).

2. Stand van zaken raadsvoorstel participatie

De gemeente brengt in herinnering dat de klankbordgroep tot en met 8 juni kan reageren op het raadsvoorstel over participatie. Deze reacties worden doorgestuurd naar de adviescommissie Ruimte die op 22 juni vergadert.

3. Concept-MER: Terugkijken naar alle informatieavonden: Wat waren belangrijke punten die mensen inbrachten?

Antea Group presenteert de belangrijkste vragen die naar voren zijn gekomen tijdens de verschillende openbare bijeenkomsten die zijn gehouden (overzichtspresentatie bij dit verslag gevoegd). Antea Group geeft aan dat n.a.v. vragen over geluid en slagschaduw in Berghem extra informatie in Haren over deze onderwerpen is gegeven. Ook heeft de geluidexpert van M+P vragen beantwoord tijdens de bijeenkomst in Haren. Verder geeft Antea Group aan dat er vragen waren over de mogelijkheid van fasering (eerst 5 molens, eventueel later uit te breiden naar 7) en over het verplaatsen van de meest oostelijke molen in het voorkeursalternatief, die nu dicht bij de Broekstraat staat: Kan deze meer westelijk worden verplaatst in het concept-voorkeursalternatief (vergelijkbaar met de locatie in het concept-MER-opbrengstalternatief)? Naar aanleiding van deze

vragen kijken de gemeente en Antea Group of er nog mogelijkheden zijn om de 'voorkeursvarianten' verder te optimaliseren. Deze nieuwe optimalisaties worden ook weer doorgerekend op geluid en beoordeeld op landschappelijke kwaliteit, etc.. Als dit goede resultaten oplevert, zien we deze nieuwe/aangepaste mogelijkheden terug in het definitieve MER.

De Belangengroep Omwonenden vraagt of er landschappelijk concessies kunnen worden gedaan in het voorkeursalternatief. Kan de molen bij de Broekstraat in het voorkeursalternatief vanwege belangen van omwonenden verder naar het westen opschuiven? Antea Group geeft aan dat dit een politieke keuze is en dat verdere optimalisaties op dit moment in onderzoek zijn.

De dorpsraad Berghem zegt dat je de molen dan mogelijk ook op gemeentegrond kun schuiven. Antea Group geeft aan dat grondposities niet worden meegewogen in het MER.

De dorpsraad Berghem vraagt bij de extra slagschaduwplaatjes die in Haren zijn getoond waarom er geen slagschaduw is aangegeven om 6 uur 's-morgens en laat in de avond, terwijl er dan toch wel zon is. Antea Group geeft aan dat de zon heel vroeg in de ochtend nog heel laag staat. Er is dan nog geen sprake is van harde slagschaduw, maar van een hele 'diffuse' schaduw. Dit geldt ook 's-avonds laat.

De dorpsraad Berghem geeft aan dat de Minister heeft gezegd dat 14 procent duurzame energie in 2020 haalbaar is door de nieuwe mogelijkheden van wind op zee. Is het daarom niet beter om het windmolenproject uit te stellen en ontwikkelingen af te wachten? De plannen kunnen wel helemaal klaar gemaakt worden, maar realisatie zou kunnen worden uitgesteld tot het moment dat het echt nodig blijkt. Antea Group geeft aan dit een politieke keuze is.

De dorpsraad MHM vraagt om meer duidelijkheid in het MER over het laagvlieggebied. De dorpsraad MHM verwijst naar een oud-militair die in Haren aanwezig was en dat er niet overlegd was met vliegbasis Gilze-Rijen. Antea Group geeft aan dat in Haren is toegezegd de invloed van het laagvlieggebied in het definitieve MER te verduidelijken. Defensie heeft inmiddels nogmaals bevestigd dat er geen bouwhoogtebeperkingen gelden in het laagvlieggebied Maas-Waal voor windmolens. Wel wordt de bruikbaarheid van de route kleiner wanneer een hoog obstakel op de route wordt geplaatst, dus Defensie waardeert het wanneer er geen turbines in die route worden geplaatst. De gemeente informeert Gilze-Rijen ook nog.

Antea Group geeft verder nog aan dat er vragen waren over effecten bij een calamiteit op het bedrijventerrein zelf waarbij giftige rookwolken vrijkomen. Worden deze wolken extra verspreid door de windmolens? Is er een noodknop om de molens stil te zetten? De gemeente vraagt hierover nog advies aan de veiligheidsregio. Dit aspect zal worden toegevoegd aan het MER.

De NLVOW vraagt of de geluidcontourplaatjes voor het concept-MER-voorkeursalternatief en het concept-MER-opbrengstalternatief ook in het definitieve MER en de MER-samenvatting komen. In de huidige MER-samenvatting ontbreken deze contourplaatjes nog. Antea Group zegt dat dit wordt aangevuld.

4. Concept-MER: Bespreken vragen/opmerkingen vanuit de klankbordgroep over concept-MER.

De GGD vraagt waarom op pagina 26 van de samenvatting van het concept-MER staat dat het aantal woningen met een belasting van meer dan 42 Lden varieert tussen 1 en 8 bij het voorkeursalternatief? Hoe kan dit? Antea Group antwoordt dat dit afhangt van de vraag of er 4 of 5 windmolens komen in het voorkeursalternatief. (Als er op het bedrijventerrein geen molen komt, dan worden het 4 molens en is er maar één woning belast met meer dan 42 Lden).

De GGD vraagt of er nog maatwerkoplossingen zijn te bedenken zijn voor de woningen die een geluidbelasting van 42 Lden of meer krijgen. Antea Group geeft aan dat technisch alles kan, maar dit is vooral een politieke afweging. De GGD verwijst naar haar eerdere voorstel om met een leefbaarheidsfonds te werken waaruit dit soort maatregelen betaald kunnen worden (ook achteraf en n.a.v. monitoring en/of klachten). De GGD adviseert de gemeente om zorgvuldig te kijken naar woningen met meer belasting dan 42 Lden. De aanbeveling is om eerst goed te kijken naar de locatie- en schuifmogelijkheden van de molens en vervolgens overblijvende knelpunten op te lossen met maatwerkoplossingen, zoals woningisolatie (mitigatie).

De NLVOW geeft aan dat als er straks een omgevingsfonds is geld hieruit ook 'gelabeld' kan worden voor dit soort maatregelen.

De NLVOW geeft verder aan dat tijdens een twitterdiscussie afgelopen weekend ook landelijk gesproken werd over de invoering van 42 Lden als voorkeursgrenswaarde voor windmolengeluid en de windbranche zich ook schaarde achter de adviesnorm van 42 Lden.

De dorpsraad Berghem vraagt of het concept-MER-voorkeursalternatief uitgaat van de meest stille molen. Antea Group antwoordt dat dit niet het geval is. Er is uitgegaan van de zgn. 'referentiemolen'. Dit is niet de stilste molen, maar wel een redelijk stille molen. Er kan straks een keuze worden gemaakt voor een andere molen.

De GGD geeft aan dat op p. 27 in de legenda niet verklaard is wat de score '-/--' betekent die is toegekend bij slagschaduw van woningen. Antea Group snapt de onduidelijkheid en antwoordt dat ze in het definitieve MER een keuze zal maken tussen de wel verklaarde scores ' - ' en ' -- '. Antea Group past dit aan in het definitieve rapport.

5. Rondvraag

De dorpsraad Berghem ziet in het voorstel over participatie nergens dat het omgevingsfonds genoemd wordt of een rol voor omwonenden. De gemeente geeft aan dat het omgevingsfonds wel wordt genoemd in de bijlage bij het raadsvoorstel, maar het gaat nu nog niet over de wijze van besteding en verdeling van het omgevingsfonds. In het raadsvoorstel zijn nu eerst de kaders voor

de wijze en omvang van de afdracht van Raedthuys aan de orde (kaders voor de onderhandelingen met Raedthuys). Daarna volgt pas het overleg over de besteding van middelen.

De gemeente geeft verder aan dat de directe omgeving in eerste instantie een beroep kan doen op het planschade-instrumentarium. Dit is niet anders dan bij andere ruimtelijke projecten. Bij windmolens is er wel standaard sprake van een bovenwettelijk omgevingsfonds, maar er zijn nu nog geen afspraken over de omvang, verdeling en besteding hiervan in Oss.

De NLVOW wijst er op dat de storting in het omgevingsfonds inderdaad in de stukken bij het raadsvoorstel genoemd wordt.

De dorpsraad Berghem vindt dat de gemeenteraad moet beslissen over (de wijze van) verdeling van de opbrengst. Welk deel gaat naar het omgevingsfonds?

De NLVOW stuurt de klankbordgroep, vooruitlopend op de discussie over de verdeling van het omgevingsfonds, vast enkele (heel verschillende) voorbeelden van verdeling (Coevorden, Wieringermeer en Medemblik).

De dorpsraad Berghem vraagt of ECO gaat deelnemen in het windpark. De gemeente legt uit dat er nog steeds meerdere ontwikkelmodellen mogelijk zijn: het model 'tender' (aanbesteding waarbij de winnende partij gaat bouwen en ontwikkelen), het model ECO (waarbij ECO gaat bouwen en ontwikkelen) of het model 'zelf ontwikkelen' waarbij de gemeente zelf aan het roer blijft. De gemeente geeft aan dat alle drie de ontwikkelmodellen voor- en nadelen en risico's met zich meebrengen. De gemeente geeft aan dat ECO een plan in voorbereiding heeft voor haar eventuele deelname.

De dorpsraad MHM is verontwaardigd dat de gemeente dit plan kent en de klankbordgroep nog niet. De dorpsraad Berghem sluit zich aan bij dit standpunt. ECO geeft aan dat het plan nog niet klaar is. De gemeente legt uit dat pas als het plan verder is uitgewerkt, dit in de klankbordgroep besproken wordt. De beide dorpsraden zijn het hier niet mee eens. Ze vragen zich af of ze wel voldoende worden betrokken bij de keuze voor de ontwikkelmodellen en of daar nog wel tijd voor is, vóór de gemeenteraad van oktober.

De gemeente geeft aan dat de planning voor het MER 'hard' is en dat hierover in oktober een raadsvoorstel in de gemeenteraad komt. Geprobeerd wordt om in oktober ook besluitvorming over de ontwikkelmodellen te laten plaatsvinden, maar niet zeker is of dit ook lukt. De klankbordgroep wordt in ieder geval ook om advies gevraagd over het te kiezen ontwikkelmodel.

De dorpsraad Berghem geeft aan dat het allerbelangrijkste is dat er zo veel mogelijk molens op gemeentegronden komen zodat de gemeente zelf het park grotendeels kan exploiteren. Dan gaan de winsten meer richting de lokale gemeenschap. Geprobeerd moet worden de molens zo veel mogelijk te schuiven zodat ze niet op 'Raedthuysgronden' komen. De gemeente en Antea Group

geven aan dat er bij het tot stand komen van het voorkeurs- en opbrengstalternatief in het MER alleen gekeken is naar milieu- landschaps- en hinderaspecten en niet naar grondeigendommen.

De dorpsraad Berghem vraagt of Raedthuys zich ook moet houden aan randvoorwaarden voor slagschaduw (stilstandvoorzieningen). Antea Group antwoordt bevestigend. Er komen randvoorwaarden in de omgevingsvergunning hierover.

De Belangengroep Omwonenden vraagt of de gemeente ook kijkt naar participatiemogelijkheden bij het te kiezen van het ontwikkelmodel. De gemeente antwoordt bevestigend. Het gaat om het vinden van een goede balans tussen voordelen en risico's.

6. Volgende vergadering

De volgende vergadering is op 6 september om 19.30 uur.

Hoi Yvonne,

Onze opmerkingen tav de MER Windmolenpark Elzenburg – De Geer te Oss (in titel staat overigens “te” ipv “de”).

Opmerkingen Concept-MER:

- Pag. 306, tabel 23.2 Het oordeel ernstig gehinderden en slaapgestoorden (oordeel: 0) voor alternatief 6a is naar mijn oordeel te neutraal. Voorkeur voor 0/-.
- Pag. 327, Wat opvalt is dat er geen verschil in slagschaduw gehinderde woningen is voor 4 of 5 windmolens?
- Pag. 205, Hoofdstuk 16: gezondheid: Er is gerekend met ernstig geluidgehinderden binnenshuis, niet buitenshuis

Verder geen aanvullende opmerkingen, deze zijn reeds benoemd in klankbordgroep bijeenkomst.

Ik heb wel nog een vraag: is er bij jullie nog behoefte aan een kort oordeel over het voorkeursalternatief en opbrengstalternatief door de GGD?

Ik ben na vandaag donderdag weer bereikbaar.

Groet,

Roel Selen
Milieugezondheidkundige

Postadres: Postbus 3024, 5003 DA Tilburg
Bezoekadres: Ringbaan West 227, 5037 PC Tilburg
T: 0900-3686868
E: r.selen@gdgmv.nl **Vanaf 2016 is dit mijn nieuwe emailadres**

Gezondheid, Milieu & Veiligheid. Kijk voor meer thema's in uw regio.

Reactie bewonersplatform Berghem- MHM op samenvatting MER 3 mei 2017.

De MER is uitvoerig besproken in de klankbordgroep zoals de 12 uitgewerkte opties.

Uiteindelijk kiest de gemeente uit 2 aanvullende opties van 5 of 7 windturbines met uitgangspunten uit de onderzoeken en berekeningen van de MER van 3 mei 2017.

Onze reacties of vragen zijn van het bewonersplatform zijn reeds gemeld, zie;

- Reactie 12 december 2016 op diverse notities en verslagen van de klankbordgroep.
- Reactie 4 april 2017 op basis van afzonderlijke onderzoek rapporten als voorbereiding op de MER.
- Reactie 7 juni 2017 samenvatting MER onderzoeken.

Wij hebben als bewonersplatform geen aanvullende reacties of aanvullingen, wel willen t.z.t. in de gelegenheid worden gesteld onze visie als omwonende toe te kunnen lichten in de commissie vergadering en/of de gemeenteraad.

Het bewonersplatform Berghem-MHM.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 06 53 35 91 86
E. b.vandijck@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.